

Israel/Palæstina konflikten som diskurs

GRUPPENR.: 16, HUMBACH HUSNR.: 5.1, 3. SEMSTER 2015

Katherina Mollerup Petersen, 54607 – Jesper Krogh Lindhardtzen, 54260 – Anna Thomsen, 54308

Malthe Frøkjær-Rubbås, 54543

Vejleder: Danny Raymond

Anslag: 153.018

Abstract

The subject of this research project is to perform a comparative analysis of a section of the Danish media coverage in three different newspapers of the Israel/Palestine conflict, aiming to highlight an evolution or change, in the discourses used in these papers. The comparative analysis is based upon empirical material of eighteen newspaper editorials, discussing three chosen historical events, during the Israel/Palestine conflict. The historical events which the articles will represent, are the six-day war, the first intifada, and the second intifada. The reasoning behind the selection of these historical events is a necessity, for a broad perspective of the conflict, to make discursive changes more apparent. Additionally the chosen events are all substantial and well documented, and it is through these events that the change of discourse will be presented.

To answer the research question thoroughly, a combination of the two distinctive theories relating the study of discourse will be used. The theories are Norman Fairclough's 'Critical discourse analysis' and the 'Discourse theory' of Ernesto Laclau and Chantal Mouffe. Both offer an extensive look into the dynamic and complex structures of discourses, and will together provide a set of nuanced methods to complete the analysis. The overall scientific field in which these theories exist, is within the area of social constructivism which also relates to the theory of power by Michael Foucault. The analysis of the various discursive structures of the historical period in question, will focus on describing the more specific types of discourse of the different media outlets, separately and in unison, by shifting incorporations of the theories that have been presented. The precise method for this analytical procedure will be to locate and underline how certain phrases and specific usages of language are in a dynamic relationship with what they aim to represent, and how discourses in general seem to undergo striking, even insidious transformations through their use.

Finally, the analysis of this paper attempts to answer the difficult question, relating the causes behind these discursive transformations, and attributes them to the acknowledgement of discourses in general, as fundamentally transformative properties, where the use of language by its conception, is inevitably changing and dynamic in nature.

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	1
INDLEDNING	3
PROBLEMFELT	4
PROBLEMFORMULERING	5
VIDENSKABSTEORI	5
DET ONTOLOGISKE UDGANGSPUNKT FOR DISKURSTEORIEN	6
KRITISK DISKURSANALYSE AF MICHEL FOUCAULT OG MAGT	9
DISKURSANALYSE OG TEORI I ET VIDENSKABSTEORETISK PERSPEKTIV	11
TEORI	12
DISKURSTEORIEN AF ERNESTO LACLAU OG CHANTAL MOUFFE	12
KRITISK DISKURSANALYSE AF NORMAN FAIRCLOUGH	15
PROJEKTETS MULTIPERSPEKTIV	18
METODE	20
DISKURSANALYSE SOM METODE	20
VALG AF HISTORISKE NEDSLAGSPUNKTER	22
AVISERNE	23
ANALYSE	26
ANALYSESTRATEGI	26
EN GENREKARAKTERISTIK AF DE ANVENDTE AVISER	27
SEKSDAGESKRIGEN	29
HISTORIEN BAG SEKSDAGSKRIGEN	29
ANALYSE	30
OPSUMMERING	39
DEN FØRSTE INTIFADA	40
HISTORIEN BAG DEN FØRSTE INTIFADA	40
ANALYSE	41
OPSUMMERING	46
DEN ANDEN INTIFADA	47
HISTORIEN BAG DEN ANDEN INTIFADA	47
ANALYSE	48
OPSUMMERING	55
ANALYSE AF DEN SAMLEDE DISKURSIVE ÆNDRING	56
FRA SEKSDAGSKRIGEN TIL DEN FØRSTE INTIFADA	56
FRA DEN FØRSTE INTIFADA TIL DEN ANDEN INTIFADA	60
KONKLUSION: FRA SEKSDAGSKRIGEN TIL DEN ANDEN INTIFADA	64
DISKUSSION	66
DIMENSIONSFORANKRING	70
KULTUR OG HISTORIE	70
FILOSOFI OG VIDENSKAB	70

FREMMEDSPROG	71
LITTERATURLISTE	71

Indledning

Engang var det forkert at tiltale bekendte med "du", det var kun tilegnet tættere venskaber, man var dus med. I dag siger man "du" til alle, og "de" er kun en formalia, man oplever i sammenhæng med eksempelvis kongehuset. Engang fandtes der ikke internet, og kloden blev i højere grad opfattet som endeløs og ukendt. I dag har man internet, og der er ikke en plet på kloden, som ikke kan stå model til et nyt billede på Instagram eller Twitter. Engang blev man født ind i sine forældres stand, og var mere eller mindre fastlåst i det pågældende samfundslag. I dag dyrker man individet og dets mulighed for at kunne bryde samfundsmønstre. Med andre ord; verden er dynamisk og i konstant udvikling. Det, der nu bliver betragtet som værende magtfuldt og sandt, kan i det næste nu, anskues som værende forkert og magtrelationen kan være ændret. Hvem har magten, hvem sætter dagsordenen, hvem fortæller sandheden – hvad er sandheden, og hvem har magten til at definere den? Dette kan være interessant at undersøge, idet der kan gives en illusion om, at den endelige magt og sandhed er til at finde et sted derude. Men er dette den bedste måde at foretage en undersøgelse på, og kan magten samt sandheden placeres hos et specifikt hvem eller hvad? I stedet for at søge et endeligt hvem eller hvad, giver det mere mening at undersøge relationerne mellem det, der i én epoke defineres som det magtfulde og det sande og i en anden epoke ikke gør det. Hvordan det står i relation til historien og hvordan de betydningsdannelser, der er opbygget i epokerne, er defineret samt artikuleret i samfundet. Nærmere specificeret, hvordan sandheden og magten i en epoke er diskursivt repræsenteret.

Diskursen omfatter hele den menneskelige virkelighed, og hvordan sandhederne og magtforholdene i denne virkelighed fordeles gennem historien. Denne dynamiske anskuelse af historien bliver ført videre til projektets undersøgelse af de diskursive ændringer omhandlende Israel/Palæstina konflikten. Konflikten

har været i gang i flere årtier, nogle mener flere århundreder, og har hele vejen igennem præsteret at tage fat på nogle af de sværeste menneskelige problemstillinger, vor tid har været vidne til. Hvor skal jøderne have hjemme? Hvem bestemmer hvor de skal bosætte sig? Skal palæstinenserne vige for jøderne? Spørgsmål som disse indeholder et væld af diskurser, hvor nogle har været og er mere dominerende end andre. Derfor søger dette projekt at udføre en diskursiv undersøgelse af konflikten, hvor det endelige ikke har relevans, men snarere de sociale relationer samt betydningsdannelser i kraft af mediernes indflydelse og repræsentationer, som omhandler konflikten. Engang præsenterede de danske medier Israel/Palæstina konflikten gennem én form for diskurs. I dag præsenteres konflikten gennem en anden form for diskurs. Hvordan har diskursen ændret sig og hvorfor?

Problemfelt

I dette projekt er der tre nøgleord, som danner den røde tråd gennem analysen. Det første nøgleord er diskurs. Diskurs kan anvendes på flere måder, da begrebets betydning afhænger af relationen og konteksten. Men fælles for alle diskursbegreber findes bestræbelsen på at belyse magt og sandhed. I dette projekt som nævnt i indledningen, tildeles magt og sandhed ikke noget endeligt udgangspunkt. De er flydende substanser, der ikke er håndgribelige for det enkelte individ, men kun kan belyses gennem en undersøgelse af sociale relationer og betydningsdannelser.

Det andet nøgleord i dette projekt er medier. Medierne er med til at italesætte og repræsentere de begivenheder og konflikter, som finder sted rundt om i verden. Repræsentationerne har forskellige udtryk afhængigt af afsenderen, selvom der er fokus på præcis den samme begivenhed. De forskellige repræsentationer har også forskellige formål som eksempelvis at fremvise faktuelle forhold, gengive en personlig erfaring eller overbevise læseren om et bestemt standpunkt. Alt i alt, så repræsenterer medierne altid en begivenhed, som man i mange tilfælde ikke selv har eller får en personlig erfaring med. Man får kun begivenheden repræsenteret gennem et vilkårligt medie. Men betyder dette at det er medierne, som besidder magten til at definere en given diskurs som sandhed? Og i så fald, hvilket medie?

Den største avis eller den økonomiske kilde? Det kunne være nærliggende at sige den største avis, men selv den største avis bliver købt af læsere, som herved bliver den økonomiske kilde for avisens overlevelse. Er det så læserne, som definerer diskursen?

Dette diskursive virvar, leder videre til projektets tredje og sidste nøgleord:konflikt. Staten Israel blev oprettet i 1948, hvilket var starten på det man i dag betegner som Israel/Palæstina konflikten og denne har været i gang lige siden. De danske medier har fulgt konflikten tæt og repræsentationerne omhandlende konflikten, har undergået mange diskursive ændringer gennem historien. For de danske medier havde et formål, de danske medier har et formål og de danske medier vil altid have et formål med deres repræsentationer af Israel/Palæstina konflikten. Derfor har vi i dette projekt ikke været interesseret i at undersøge hvem eller hvad, som definerer diskursen, men i stedet valgt at undersøge de danske mediers repræsentationer af konflikten gennem et historisk perspektiv. Dette gøres for at se på ændringerne i betydningsdannelser og videre hvilke diskurser, disse har givet anledning til. Problemfeltet i dette projekt omhandler de danske mediers diskursive ændringer i deres repræsentationer af Israel/Palæstina konflikten, i henhold til lederartikler fra tre udvalgte aviser:Berlingske, Politiken og Information.

Problemformulering

Er der sket en ændring i den danske mediediskurs af Israel/Palæstina konflikten gennem tiden, og hvorledes kan denne ændring observeres ud fra tre nedslagspunkter i historien samt hvorfor har denne ændring fundet sted?

Videnskabsteori

Det er med udgangspunkt i Laclau og Mouffe, at første del af dette afsnit vil søge at komme ontologien i *diskursteorien* nærmere. Det næste afsnit vil i et videnskabsteoretisk perspektiv opstille Laclau og Mouffe samt Fairclough i forhold til hinanden, for at belyse de ligheder og forskelle, der er at spore i deres videnskabsteoretiske udgangspunkt.

Det ontologiske udgangspunkt for diskursteorien

Generelt inden for diskursteori kritiseres øvrige videnskabsteoretiske retninger for rent principielt at acceptere at *“man ikke kan opnå nogen ren eller umedieret viden om verden”*(Hansen, 2013:440). Men i praksis ses der bort fra dette.

Diskursteori vil derfor inkludere dette aspekt, og forsøge at komme frem til hvordan alt kan siges grundlæggende at tage udgangspunkt i en diskursiv mediering (Hansen, 2013:440).

Den specifikke retning inden for diskursteori af Laclau og Mouffe, som kaldes for *diskursteorien*, er fremhævet fordi den, som nævnt, beskæftiger sig med en mere abstrakt tilgang til diskurser. Det er også dem som langt hen ad vejen bedst uddyber de ontologiske og videnskabsteoretiske overvejelser ved at argumentere for at alt er diskursivt. Dette står i modsætning til eksempelvis Foucault, der laver en opdeling mellem det diskursive og det ikke-diskursive, men ikke fyldestgørende formår at redegøre for denne (Hansen, 2013:441). Overordnet er det ontologiske niveau indenfor Laclau og Mouffes diskursteori, hele feltet af diskursivitet. Diskursiviteten skal forstås som en flydende masse af mening, og når enkelte steder fikseres i såkaldte knudepunkter (*nodalpunkter*), opstår diskursen, inden for en relativt afgrænset meningstotalitet (Hansen, 2013:442).

For at komme nærmere ind på hvad det ontologiske niveau inden for diskursteorien er, vil begrebet om artikulation blive præsenteret som dét, diskurser grundlæggende formes af. Artikulation defineres som *“en sammenkædning af forskellige elementer, hvorved disse elementer modificeres”* (Hansen, 2013:442). Her er modificeringen ligeledes central, idet ordet påpeger, at der sker en ændring i betydningen. Men med disse begreber opstår det ontologiske spørgsmål: *“Hvis noget kan blive modificeret af at blive anbragt i en ny sammenhæng, hvordan må dette noget da være?”* (Hansen, 2013:443). Det ontologiske aspekt er tydeligt, idet der påpeges, at før noget kan blive modificeret, må det have været noget andet før. Derved er det et spørgsmål om væren, altså ontologi.

Til dette svarer diskursteorien, at alt er helt igennem artikuleret, og derved afvises kernebegrebet. Dette betyder at ingen forudgående essenser anses som værende indbygget, men derimod er modificeringerne fuldstændigt artikuleret (Hansen, 2013:443). Derved skelnes der ikke mellem en kerne af nødvendigheder, og noget ydre som består af tilfældigheder, hvilket man typisk arbejder med indenfor eksempelvis kritisk realisme (Hansen, 2013:443). Dette understøtter diskursteoriens påstand om, at alt er diskursivt, og intet kan undgå at blive modificeret gennem artikulationer, da væren er gennem artikulationen.

Ydermere kommer Laclau og Mouffe frem til pointen om at alt er diskursivt, ved at skelne mellem *eksistens* og *væren*. Grundlæggende mener diskursteorien, at det ikke er muligt at vide noget om verden uden en diskursiv mediering, hvilket tager afsæt i, at vi som mennesker ikke har adgang til noget uden for en meningssammenhæng. Dermed er tanken, at det aldrig er muligt at komme til en direkte forståelse af objekters essens eller eksistens, fordi man har ikke adgang til deres reelle eksistens i verden. Derimod har vi kun adgang til tings væren, hvilket er den måde hvorpå de optræder for os, via erkendelsen af dem. Der er altså altid en afstand til stede mellem væren og eksistens ifølge diskursteorien, og det er netop denne afstand som "*muliggør (og sandsynliggør) andre og forskellige artikulationer af, hvad tingene er*" (Hansen, 2013:444). Afstanden kaldes også for et meningsoverskud, og det er meningsoverskuddet, som gør at en identitet eller en anden størrelse aldrig kan blive fuldstændig, netop fordi diskursen aldrig kan lukkes. Derved "*er alt væren 'forstyrret' eller dislokeret...*" (Hansen, 2013:445), som diskursteorien kalder det.

Dislokation beskriver hvordan elementerne i diskursteorien, aldrig helt kan komme 'på plads' og dermed aldrig er entydige eller endegyldige (Hansen, 2013:445). I forlængelse af dette inddrages begrebet *uafgørbarhed*, som også henviser til, hvordan diskurserne aldrig kan fastlægges, og dermed aldrig afgør eller sikre deres egen reproduktion (Hansen, 2013:445). Dette er også uafhængigt af hvor veldefineret, stabil eller umiddelbart entydig en diskurs viser sig (Hansen, 2013:446).

Uafgørbarhederne har brug for beslutninger, som naturligt indebærer valg og fravalg. Fordi alt diskursivt er dislokeret og altid vil indeholde uafgørbarheder, vil beslutninger være en nødvendighed for at overkomme disse. Modsat realismen, herunder blandt andet marxismens synspunkt, er der ved diskursteorien ingen strukturelle forhold der afgør en specifik adfærd. Derfor tales der heller ikke om "*strukturer og aktører som adskilte objekter, der støder sammen*" (Hansen, 2013:446). Her benytter diskursteorien sig af psykoanalysens begreb om "*subjektet*", som er defineret ved en afstand eller mangel, der ikke ved egen fri vilje kan tage beslutninger. Man kan ikke lede beslutninger tilbage til noget fysisk: "*Hvis der er en beslutning, er der en afstand, og den afstand bliver (midlertidigt) lukket af beslutninger*" (Hansen, 2013:446).

Afstand er derfor det centrale ord i forhold til beslutninger, og det er overvindelsen af uafgørbarhederne eller meningsoverskuddet inden for en diskurs, der kaldes for subjektet. Derfor kan man sige at ontologien inden for diskursteorien, er påstande om universelle grænser, og på den baggrund forsøger diskursteorien via de gennemgåede begreber, at vise at intet i samfundet kan være definitivt eller "*lukke sig om sig selv*" (Hansen, 2013:448).

Fordi diskursanalysen befinder sig inden for den overordnede konstruktivistiske videnskabsteoretiske retning, sker der en omvendning i forholdet mellem epistemologi og ontologi. Ligesom at man ved diskursteoriens ontologi ikke kan få adgang til forholdenes reelle eksistens, kan man ved epistemologien heller ikke hævde at den viden man påstår at have om noget, afspejler det egentlige objekt. Derimod er videnskab ligeledes dislokeret, hvilket gør en modificering og heraf artikulering mulig (Hansen, 2013:448-449). Ved diskursteorien begynder man med de epistemologiske overvejelser, hvorfra der udledes ontologiske svar, og derved hæver epistemologien sig over ontologien inden for diskursteorien (Hansen, 2013:441).

Kritisk diskursanalyse af Michel Foucault og magt

I dette afsnit vil der blive gennemgået hvad Michel Foucault siger om diskurser, magt og viden. Ifølge Michel Foucault er en diskurs beskrevet som ytringer, der er talte, nedskrevne såvel som tænkte (Jørgensen og Phillips, 1999:20-21). Netop fordi en diskurs ligger på så mange niveauer af kommunikation i samfundet, kan den medvirke til at diskriminere og tabulægge anliggender. (Foucault, 1999:9). Foucaults teori er baseret på den socialkonstruktivistiske opfattelse, hvor viden indeholder en anden information end den observerede fysiske virkelighed. Hensigten med Foucaults diskursanalyse er at belyse, hvorledes 'sandheder' differentierer sig fra hinanden under forskellige vidensregimer og kulturer (Jørgensen og Phillips, 1999:21). Diskurser bliver skabt og formet af de individer der lever under dem, dog er der nogle, der i de enkelte relationer påvirker diskursen mere end andre. En diskurs har nogle sociale krav, så hvis man ønsker at påvirke den, må man først tilfredsstille dens krav, hvis man skal være i stand til at have indflydelse på den (Foucault, 1999:22).

En vilkårlig diskurs defineres af hvad den udelukker sig fra. Ifølge Foucault er det eksempelvis de "*fornuftige*" der udpeger de "*gale*" (Foucault, 1999:10). Dette sker på baggrund af en diskurs, hvor den ene gruppering anvender diskursen som et "*våben*", til at undertrykke og distancere den anden gruppering (Foucault, 1999:10-11). En form for tvingende diskursiv magt bliver således anvendt mod den modstående gruppe (Foucault, 1999:13).

En sandhed er en social konstruktion inden for en diskurs, som løbende er blevet skabt og formet af prominente individer inden for den givende diskurs. Nogle kulturer og vidensregimer accepterer én diskurs som værende en sandhed, hvor andre kulturer anser denne diskurs som værende falsk (Jørgensen og Phillips, 1999:21). Måden hvorpå forskellige kulturer/vidensregimer dømmer noget til at være sandt eller falsk, er det Foucault kalder for en *sandhedseffekt* (Jørgensen og Phillips, 1999:24). Ved en accept af ét vidensregime vælger man nødvendigvis et andet fra. En stræben efter sandhed går dermed hen og bliver en udelukkelsesproces (Foucault, 1999:14).

Magt hos Foucault skal ikke forstås som en undertrykkende autoritær statsmagt mod individet. Derimod er magt hos Foucault en af de drivende faktorer i samfundet. Magt er til stede i sociale lag, alle sociale praksisser og alle mennesker udøver magt (Jørgensen og Phillips, 1999:22). Alt eksisterer under konstant magtpress udefra, og derfor sker der en konstant udvikling af diskurser, søgen efter ny viden, konstituering af subjekter og en redefinering og udvikling af det gamle (Jørgensen og Phillips, 1999:22). Magt er dét, der får objekter og mennesker til at træde frem og være differentierede fra hinanden. Magt producerer navne til tendenser og disses modsatte tendenser. Det er gennem magten at verden bliver sat i system, og alt i verden bliver sat i relation til hinanden (Jørgensen og Phillips, 1999:23).

Foucault binder i sin teori magt og viden op på hinanden. De påvirker hinanden og ved denne vekselvirkning dannes nye former og formuleringer af viden og magt. En konsekvens af denne fusion mellem magt og viden, er at eftersom sandheden bliver umulig at opnå, må man opgive at komme til en endelige erkendelse af om noget er sandt eller falsk. I stedet for at søge disse endegyldige sandheder, burde man undersøge hvorledes at forskellige kulturer eller vidensregimers diskurser skaber og former dets sandhedseffekter (Jørgensen og Phillips, 1999:24).

Til sidst er det relevant at påpege, at Foucault anskuer diskursen ud fra et monolitisk perspektiv. Dette indebærer, at hver enkelt epoke har en dominerende diskurs, hvorimod moderne diskursteorier anskuer diskursen som værende i et mere konfliktfyldt forhold. Altså der er flere dominerende diskursen inden for hver epoke. I analysen vil Foucaults monolitiske diskursanskuelser være fremtrædende, idet vi søger at påpege en dominerende diskurs inden for hver af vores tre nedslagspunkt og herefter sammenligne disse, i et forsøg på at sige noget om Israel/Palæstina konfliktens diskursive udvikling (Jørgensen og Phillips, 1999:22).

Diskursanalyse og teori i et videnskabsteoretisk perspektiv

Diskursteori er det overordnede begreb, som indbefatter *diskursteorien* af Laclau og Mouffe, og Faircloughs *kritiske diskursanalyse*. Begge formår at medtænke forandringsprocessen, hvilket strukturalismen netop er blevet kritiseret for, ikke at kunne redegøre for. Derfor placerer Laclau og Mouffe samt Fairclough sig overordnet indenfor det, som kaldes poststrukturalismen og som hører under socialkonstruktivismen. Grunden til at strukturalismen støder ind i problemet med forandring, er at den "har afgrænset sit studieobjekt til *langue*, den underliggende struktur, og bortsorteret *parole*, praktiseringen af strukturen" (Jørgensen og Phillips, 2013:143). Dette udelukker at medtænke praktiseringen, og derved kan der ikke redegøres for, hvor den underliggende struktur kommer fra, eller hvorledes den kan forandres. Strukturen bliver til noget bagvedliggende, som "bare" er til stede, uden menneskelig påvirkning (Jørgensen og Phillips, 2013:144). Forandringen bliver derfor yderst svær at redegøre for. Således opstår et udpræget statisk udtryk, hvilket poststrukturalismen og diskursteori, forsøger at gøre op med, ved at sige at strukturen aldrig ligger fast (Jørgensen og Phillips, 2013:144).

Laclau og Mouffe er mest poststrukturalistiske i deres videnskabsteoretiske placering, idet de konkret forsøger at sammensmelte *langue* og *parole* til én samlet proces, i stedet for at opdele dem. Alt er hos Laclau og Mouffe diskursivt og i en udviklingsproces (Jørgensen og Phillips, 2013:144), hvilket hænger sammen med den ontologiske og epistemologiske pointe om, at vi som individer kun har adgang til verden gennem den diskursive mediering.

Langt hen ad vejen mener Faircloughs kritiske diskursanalyse det samme, men den grundlæggende forskel er, at han laver en opdeling, mellem den diskursive og den sociale praksis. Dermed ikke sagt at de to fuldstændigt kan adskilles. De indgår derimod i et dialektisk overordnet socialt samspil (Jørgensen og Phillips, 2013:144). Det er på grund af denne opdeling, at der kan argumenteres for, at Fairclough i mindre grad end Laclau og Mouffe, er poststrukturalist.

Den kritiske diskursanalyse og diskursteorien kan overordnet blive enige om at en diskurs er "*en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på*" (Jørgensen og Phillips, 1999:9). Et sted hvor der kan drages paralleller mellem de to tilgange, er i henhold til hvordan diskurserne bliver defineret eller konstitueret. Enten sker det gennem en udelukkelsesproces med Laclau og Mouffes begreb *det diskursive felt*, eller i en konkurrence mellem forskellige diskurser inden for *den diskursive orden* - ud fra Faircloughs teori. Her er Foucaults magtbegreb anvendeligt, da det beskriver disse processer på et mere abstrakt plan, som kan gøre sig gældende for både Laclau og Mouffe samt Fairclough. Magten er en inkorporeret del af diskurserne i bred forstand, hvilket er i snor med det ontologiske udgangspunkt, der påpeger, hvordan det ikke er muligt at komme frem til en endegyldig sandhed, som Foucault ligeledes pointerer. Det er derved specifikt Foucaults forståelse af magtbegrebet, som der trækkes på.

Teori

I dette afsnit vil to af de teorier som Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips i deres bog *Diskursanalyse som teori og metode* (1999) benævner som *diskursteorien* og *kritisk diskursteori*, blive gennemgået i henhold til projektet (Jørgensen og Phillips, 1999:34). Jørgensen og Phillips baserer deres opbygning af diskursteorien på to politiske teoretikere ved navn Ernesto Laclau og Chantal Mouffe. Hvorimod den kritiske diskursanalyse baseres på teoretikeren Norman Fairclough. I det første afsnit vil diskursteorien blive gennemgået, derefter vil den kritiske diskursteori følge og til sidst en multiperspektivisk sammenfatning af de to teorier, med fokus på hvordan disse benyttes i et samarbejde i analysen.

Diskursteorien af Ernesto Laclau og Chantal Mouffe

Diskursteorien er ifølge Jørgensen og Phillips, fuldt ud konstituerende for den sociale verden. Der er ikke nogle sociale praksisser, der står uden for diskursen eller i samvirke med den. Alt socialt bliver diskursivt (Jørgensen og Phillips, 1999:29). Om diskursens ontologiske placering benytter Jørgensen og Phillips begrebet socialkonstruktivisme "*som en bredere kategori, som poststrukturalisme*

er en del af" (Jørgensen og Phillips, 1999:15). Dette leder tilbage til Laclau og Mouffes diskursteori, der som tidligere nævnt er stærkt inspireret af poststrukturalismens "(...) *pointe, at diskurs konstruerer den sociale verden i betydninger, og at betydning aldrig kan fastlåses på grund af sprogets grundlæggende ustabilitet*" (Jørgensen og Phillips, 1999:15).

I det følgende vil udvalgte begreber fra diskursteorien af Laclau og Mouffes blive gennemgået i relevans til projektet. De udvalgte begreber er følgende: *kontingens, element, moment, nodalpunkt, det diskursive felt, hegemonisk intervention* samt *dekonstruktion*.

Diskursen omfatter de tegn, som gennem en udelukkelsesproces til det diskursive felt, har fået en entydig betydning og er blevet til momenter (Jørgensen og Phillips, 1999:37). Laclau og Mouffe anskuer diskursen som et spind af betydningsdannelser, hvor nogle betydninger er mere dominerende end andre. Diskursen danner herudfra rammen for evige kampe om hvilke betydninger, der dominerer og hvilke, der må vige. Disse kampe udføres ikke på noget bevidst subjektivt plan, men opfattes snare som metafysiske processer, der konstituerer den sociale verden. Momenter er i denne sammenhæng tegnbetydninger, som inden for en diskurs dominerer, men i et anden diskurs sandsynligvis ikke gør det (Jørgensen og Phillips, 1999:36). Her ville dét, der var et moment i den ene diskurs, være et element, uden dominerende betydning i den anden. (Jørgensen og Phillips, 1999:38). Dette leder videre til begrebet nodalpunkt, hvilket spænder over de tegnbetydninger, der anskues som værende privilegerede. Det vil sige at disse er tegnbetydninger, som andre tegnbetydninger derivierer deres betydning fra (Jørgensen og Phillips, 1999:39). Med andre ord, så hører der til nodalpunkter såkaldte *ækvivalenskæder* (Jørgensen og Phillips, 1999:55). Et eksempel på et nodalpunkt kunne være "uddannelse", hvortil en ækvivalenskæde kunne forestilles at være tegn som "studere", "skole" og "forelæsninger".

Nodalpunkter er privilegerede tegnbetydninger, men de er oftest ikke momenter, da de spænder over flere diskurser og bliver til elementer med privilegeret betydning inden for nogle diskurser (Jørgensen og Phillips,

1999:37). Nodalpunkter kan kaldes for flydende betegnerer, hvis betydning inden for et bestemt diskursivt felt får en fastlåst betydning, alt efter hvilken ækvivalenskæde punktet understøttes af (Jørgensen og Phillips, 1999:39).

I Laclau og Mouffes diskursteori er ingen betydninger permanente, men nogle kan være *kontingente* (Jørgensen og Phillips, 1999:67). For at forstå kontingens i diskursteorien, vil begreberne *hegemoniske intervention* og dekonstruktion blive gennemgået først.

Diskursen består af uendelige kampe om hvilke tegnbetydninger, der kan placeres som værende momenter, nodalpunkter eller elementer – det ene udelukker ikke det andet. Disse kampe kan også kaldes for hegemoniske interventioner (Jørgensen og Phillips, 1999:60). I den konstante *reartikulation* af diskurser opstår der hele tiden konflikter om hvilke diskurser, der dominerer og hvilke der ikke gør. Denne konflikt kaldes også for en *antagonisme*, og dækker over den situation, hvor to modstående diskurser forhindrer den betydningsmæssige entydighed (Jørgensen og Phillips, 1999:61). En antagonisme er altså to eller flere diskurser, hvis ækvivalenskæder forhindrer hinanden og der opstår her *differenskæder*. Når en antagonisme opstår følger en hegemonisk intervention, og Jørgensen og Phillips forklarer interventionen således:

“den hegemoniske intervention foretager denne fastlåsning på tværs af diskurser, der antagonisk støder sammen. En diskurs bliver undergravet udefra, fra ‘det diskursive felt’, hvorfra en anden diskurs overlejrer den, eller snarere opløser den, ved at reartikulere dens elementer. Denne hegemoniske intervention er lykkedes, hvis en diskurs igen alene dominerer der, hvor der før var konflikt, og antagonismen dermed er opløst”

(Jørgensen og Phillips, 1999:61)

Der sker altså en ny fastlåsning af betydning, hvilket danner en ‘reartikuleret’ diskurs (Jørgensen og Phillips, 1999:61). En vigtig pointe inden for diskursteori er, at intet er permanent (Jørgensen og Phillips, 1999:67). Dette vises i diskursteorien ved begrebet dekonstruktion, som er det modsatte af en

hegemonisk intervention. En hegemonisk intervention går ud på at afgøre hvilke diskurser, der dominerer inden for en diskurs og altså determinerer hvilke betydninger, der er elementer og bliver udelukket til det diskursive felt. Derimod går en dekonstruktion ud på at bevise uafgørligheden inden for en diskurs, idet der konstant sker antagonismer (Jørgensen og Phillips, 1999:61). Hvad der før var et stabilt moment, kan i det næste blive et uafgørligt element og altså blive udelukket til det diskursive felt. Med dekonstruktionen, kan man påvise dét diskursteorien kalder for kontingensen (Jørgensen og Phillips, 1999:61). Med en hegemonisk intervention sker der en fastlåsning af betydning, hvorimod med en dekonstruktion sker der en opløsning af betydning. Med den sidstnævnte proces påvises det at en fastlåsning af betydning ikke er permanent, men at denne fastlåsning konstant udfordres i reartikulationer og hermed kun kan siges at være kontingente (Jørgensen og Phillips, 1999:61). I projektet vil der være fokus på de hegemoniske interventioners fastlåsning af betydninger og altså opbygninger af diskurser.

Kritisk diskursanalyse af Norman Fairclough

Gennem brugen af Fairclough har vi i sinde at beskrive og forklare nogle grundlæggende teoribegreber, der i vores analyse vil blive benyttet til at afdække nogle vedvarende, men også foranderlige diskursive tendenser i vores kildemateriale. Mere præcist, vil vi forsøge at anskue vores analysetekster i forhold til deres sproglige formidling, samt hvordan de rent kompositionelt og konceptuelt er forankret. Denne skelnen beskriver Fairclough gennem "*diskursernes orden*", der skal forstås som særskilte måder at tale på, der tilknytter sig forskellige former for institutioner og sociale domæner (Fairclough, 1995:55). Objektet for en given analyse, og dermed også vores, fokuserer dog hovedsagligt på de forskellige "*diskurstyper*" som indgår i diskursordenen. Med begrebet diskurstyper forklarer Fairclough en grundlæggende struktur for, hvordan en reel diskursanalyse er struktureret, idet den laver en sontring mellem diskursernes faktuelle omdrejningspunkt samt deres operative udformning. Det bliver forklaret, at diskursanalysen må rette sit blik, ikke kun imod det der bliver snakket om, men også mod den måde og under hvilke

omstændigheder, der bliver snakket på. Dette er hvad Fairclough henholdsvis kalder for *diskurs* og *genre* (Ibid.:56).

Hvad der følger efter det, er Faircloughs såkaldte *dualitetsfokus*, som indbefatter diskursernes orden, og sætter det i samspil med det, som han kalder en *kommunikativ hændelse*, der skal forstås som en decideret eksemplificering eller materialisering af en given diskurs. Dette kunne eksempelvis være et nyhedsindslag, dokumentar eller i bredere forstand en "*tekst*". Han forklarer at diskursanalysen både må være opmærksom på nogle generelle strukturer, i form af vekselvirkningen mellem diskurser og genrer, og hvordan disse er socialt og kulturelt bestemt (Ibid.:56).

Sproget skal forstås som et socialt handlingsmønster, der sammen med det sociale og kulturelle befinder sig i et dialektisk forhold med hinanden, som Fairclough beskriver således: "*What I mean by a dialectical relationship is that it is socially shaped, but is also socially shaping - or socially constitutive*" (Ibid.:55-56). Fairclough beskriver eksplicit tankegangen om, at diskurser ikke er fuldstændig autoritativt kontrollerende for et samfunds sproglige adfærd, men dog heller ikke udelukkende et simpelt værktøj, som mennesker frit kan benytte, opfinde, eller manipulere andre med. Diskurser er derimod styret af et forhold mellem disse to ekstremer - diskursen og de sociale praksisser - som hver især trækker og søger kontrol over diskursen som helhed. Teksten fungerer således som bindeleddet mellem disse to, og skaber derfor et indirekte forhold mellem noget rent sprogligt, som er diskursivt anlagt, og noget udelukkende socialt forankret, som ikke befinder sig inden for noget egentligt diskursivt felt (Ibid.:59-60).

Fairclough anskuer generelt diskursanalysen som et vekselvirkende forhold mellem det sproglige og det sociale, og tenderer derfor mere til at diskutere og analysere konkrete, sociale og aktuelle teksteksempler, hvorfra han udarbejder sine konklusioner, i modsætning til at snakke om diskurser som generelle abstraktioner.

I det følgende vil genrebegrebet blive uddybet noget mere, da dette er et brugbart element i Faircloughs diskursanalytiske tilgang. Han selv beskriver det: "*A genre is a way of using language which corresponds to the nature of the*

social practice that is being engaged in; a job interview, for instance, is associated with the special way of using language we call 'interview genre'" (Ibid.:76). Denne forståelse af genrebegrebet synes umiddelbart nem at forstå, da den beskriver teksters genre i et noget rigidt og ufleksibelt bevægelsesmønster. Dette må man dog ikke lade sig snyde af. En given diskurstype består således ikke kun af en, men i mange tilfælde, flere forskellige genrer, som konstant krydser hinanden, og samlet tager del i opbygningen af diskurstypen (Ibid.:76).

For at komme nærmere en forståelse af disse dynamiske processer, præsenterer Fairclough os for tre forskellige modeller, der hver for sig forsøger at afdække de forskellige genremæssige strukturer i en given tekst, og samlet set, giver en overordnet forståelse af dem. Fairclough forklarer således vigtigheden i at se på tekstens kropsmæssige udforming: en slags skematisk analyse, der forsøger at beskrive hvordan den er kompositioneret. Dernæst introducerer han den mere dynamiske forståelse af genrebegrebet, og hvordan en tekst kan ses som værende opbygget af flere forskellige genrer, som skiftevis er fremtrædende i teksten. Her er der på sin vis tale om sprogbrug, men i den forstand at der trækkes på nogle sprogstrukturelle konventioner, såsom dem man finder i interviews, reportager eller i skellet mellem sagprosa og skønlitteratur. Til sidst forklarer han at en given tekst ikke nødvendigvis er genstand for en genremæssig opdeling, men at de forskellige træk kan være så indvævet i hinanden, at de ikke er mulige at adskille som individuelle genrer (Ibid.:85-94).

Denne gennemgang er blot et forsøg på at klargøre Faircloughs teori, i et mere simpelt og spiseligt format. Det er ikke alle hans betragtninger der er lige relevante for hver enkel analyse, men de forskellige præsenterede observationer, kan trækkes på, finder man det nødvendigt. I det henseende, kan det også være værd at nævne et begreb som "*stemmer*", hvilket Fairclough bruger til at beskrive den tendens der er i medietekster, hvor bestemte personers eller grupper af personers stemmer bliver fremlagt på forskellig vis, navnlig gennem nyhedsværtens egen stemme, som parafraseringer (Ibid.:76-77, 79-85). Dette analyseværktøj kan være yderst brugbart, og en dybere forståelse af det, ville blive præsenteret i vores eksemplificeringer af det, i vores analyse.

Projektets multiperspektiv

At undersøge en diskursiv ændring er et omfattende stykke arbejde. Begrebet diskurs kan anskues fra flere vinkler, hvor en undersøgelse af den, har ligeså mange udgangspunkter. Derfor kan det ifølge Jørgensen og Phillips være en fordel af kombinere flere diskursanalytiske retninger, da man herved i sin analyse åbner op for at kunne bearbejde, en del af den kompleksitet diskursen består af (Jørgensen og Phillips, 1999:154). Dette kaldes for en multiperspektivisk tilgang og i denne projektrapport sammenkædes henholdsvis Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse samt Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori (Ibid.:154).

Den multiperspektiviske fremgangsmåde med Fairclough samt Laclau og Mouffe bidrager til den samlede diskursanalyse ved at kunne komplimentere og opveje hinandens teoretiske svagheder. Analysen vil i dette projekt blive opdelt i to dele, hvor Fairclough vil dominere den første delanalyse. Dette er fordi han med sin kritiske diskursteori leverer værktøjer til at analysere konkrete teksteksempler og undersøge hvilke diskurser, der er i konkurrence inden for hver tekst. Fairclough baserer nemlig sin teori på det grundlag, at diskursen står i et dialektisk forhold til de sociale praksisser. Dette lægger op til en af svaghederne i Faircloughs teori, da den i høj grad kun fokuserer på den diskursive del af virkeligheden. Hans teori skal, som Jørgensen og Phillips pointerer, helst komplimenteres med en teori, som kan redegøre for den sociokulturelle del (Jørgensen og Phillips, 1999:152).

I dette projekt har vi dog ikke valgt at komplimentere Fairclough med en decideret sociokulturel teori. I stedet komplimenteres Fairclough med det historiske aspekt, som kan opveje dette, samt diskursteorien af Laclau og Mouffes. Både Fairclough samt Laclau og Mouffe har ifølge Jørgensen og Phillips alle, så store ligheder i deres definition af begrebet diskurs, at man i en analyse ikke vil skulle tage højde for skelsættende uoverensstemmelser (Jørgensen og Phillips, 1999:146). En forskel er der dog stadig. Laclau og Mouffe anskuer overordnet, ligesom Fairclough, diskursen som værende "*en entydig fastlæggelse af betydning inden for et bestemt område*" (Jørgensen og Phillips, 1999:146). Men Laclau og Mouffes differentierer ikke mellem hvad, der er diskursivt eller ikke-

diskursivt. De anskuer diskursen som værende fuldstændig konstituerende for virkeligheden - alt er diskursivt. Her kan Laclau og Mouffe altså opveje Faircloughs mangel på at redegøre for det sociokulturelle aspekt. Omvendt kan Fairclough opveje Laclau og Mouffes diskursteori ved at bidrage med konkrete tekstanalytiske værktøjer. Dette er fordi Laclau og Mouffes anskuelse af diskursen, som Jørgensen og Phillips også skriver, har tendens til at bære begrebet op til "*store abstrakte og upersonlige størrelser, hvor folks agency helt forsvinder*" (Jørgensen og Phillips, 1999:146). Denne analyse er både interesseret i at analysere konkrete lederartikler og deres indhold af diskurstyper samt de tre udvalgte avisers – Berlingske, Politiken og Information – historiske diskursive forandring indenfor Israel/Palæstina konflikten. Til en sådan tekstnær analyse ville Laclau og Mouffes abstrakte diskursteori ikke kunne levere de nødvendige værktøjer og fungere som en fyldestgørende teori.

I den første delanalyse vil Fairclough træde frem, idet hans diskurstypebegreb vil blive anvendt og belyst i samvirke med andre af hans begreber som eksempelvis stemmer og modaliteter. Med disse vil det blive muligt i artiklerne at anskue hvilke former for diskurser der kan være tale om at hver artikel indeholder, og herudfra bestemme en mulig diskursorden. Laclau og Mouffe vil dog også være fremtrædende i denne første del af analysen med deres begreber: nodalpunkter, ækvivalenskæder, differenskæder samt antagonismer. Selvom diskursteorien af Laclau og Mouffe, som tidligere nævnt, oprindeligt fungerer på et mere abstrakt niveau, så vil teoriens begreber alligevel blive anvendt i første del af analysen, dog med Faircloughs tekstnære perspektiv. Den anden delanalyse derimod bærer i højere grad præg af Laclau og Mouffes abstrakte niveau, idet formålet med denne vil være at sammenligne de allerede fundne diskurser på tværs af hinanden. Ydermere vil der blive tilføjet en del flere begreber fra diskursteorien såsom: momenter, elementer, diskursive felter samt hegemoniske interventioner. Disse bliver taget i brug, da de i højere grad end Faircloughs begreber, kan belyse en mere abstrakt og bred diskursiv forandring i historien. Ligesom at Laclau og Mouffes begreber i den første delanalyse fungerede efter Faircloughs perspektiv, så vil hver avis' fremtrædende diskurstyper bevæge sig hen og fungere efter diskursteoriens fremgangsmåde. Dette er for at kunne give et bud på den samlede diskursive forandring i Israel/Palæstina konfliktens historiske gang.

Som skrevet i begyndelsen af dette afsnit, bidrager en multiperspektivisk fremgangsmåde i teorien, til at en diskursiv analyse i højere grad kan rumme diskursens kompleksitet og alsidighed. Ydermere beskriver Jørgensen og Phillips også, hvordan et multiperspektiv inden for socialkonstruktivisme har en bestemt måde at kredse om sit genstandsfelt på (Jørgensen og Phillips, 1999:154). Som det også nævnes i det videnskabsteoretiske afsnit: *Diskursanalyse og teori i et videnskabsteoretisk perspektiv*, vil genstandsfeltet, inden for denne retning, ikke stå som eksempel på virkeligheden. Forskeren vil snarere konstruere genstandsfeltet, alt efter analysens filosofiske samt teoretiske fundament. Dette bevirker, at det ikke er genstandsfeltet, der konstruerer analysen, men snarere analysen som konstruerer genstandsfeltet (Jørgensen og Phillips, 1999:154). Ud fra projekts multiperspektiv mellem den kritiske diskursanalyse og diskursteorien, vil den samlede analyse danne et genstandsfelt, som kan medvirke til at undersøge både de tekstnære diskurstyper i avisernes lederartikler, samt hvordan deres diskurstyper kan anskues i et bredt historisk perspektiv på tværs af aviserne, inden for Israel/Palæstina konflikten.

Metode

Diskursanalyse som metode

For at besvare vores problemformulering, anvender vi en diskursanalyse med et kvalitativt metodisk perspektiv og fremgangsmåde. Den kvalitative metode bliver anvendt da dens styrke ligger i dens evne til at systematisere følelser, tanker, og hensigter (Wedin og Sandel, 2008:78). Analyser baseret på den kvalitative metode kan generelt beskrives som værende betydningssøgende (Ibid.:78).

Den kvalitative metode er sandsynligvis ikke den eneste metode, som ville kunne besvare vores problemformulering, men den er blevet valgt, da den forsøger at sætte fænomenerne og forståelsen i en større sammenhæng (Wedin og Sandell, 2008:78), hvilket vores problemformulering peger imod.

Der vil foretages en komparativ diskursanalyse af de historiske nedslagspunkter. Ved at anvende den kvalitative metode, vender man sig fra den positivistiske epistemologi. Skulle denne anvendes, ville det kræve mere standardiserede og

stringente spørgsmål for at få klarere svar (Jørgensen og Phillips, 1999:129-130). Men da denne epistemologi ikke anvendes, bliver analysen af empirien mindre stringent, og derved bliver vores svar af mindre standardiseret karakter (Ibid.:130).

Ved at vælge den kvalitative metode, må man klargøre og besvare en række spørgsmål om det undersøgte fænomen, herunder: måden hvorpå man undersøger fænomenet, og ens egen rolle i denne undersøgelse (Wedin og Sandell, 2008:80-83).

Et af de spørgsmål man må tage stilling til er, om hvordan man fordomsfrit kan gå frem og objektivt ind i analysen. Her skal man nemlig tage højde for ens egen rolle som forsker, i undersøgelsen og analysen af diskurserne *“Forskeren har altid en eller anden position i forhold til genstandsfeltet, og den position er med til at bestemme, hvad han eller hun kan se, og hvad han eller hun fremlægger som resultater”* (Jørgensen og Phillips, 1999:32).

Dernæst følger spørgsmålet om hvordan man vælger at undersøge fænomenet, herunder: Hvem eller hvad er genstandsfelt for undersøgelsens analyse, hvordan indsamles empiri, og fra hvilken position bliver empirien analyseret (Wedin og Sandell, 2008:81).

I denne rapport er genstandsfeltet, den historisk diskursive udvikling inden for de tre avisers dækning af Israel/Palæstina konflikten. Ved at udføre en komparativ analyse burde det være muligt at kunne belyse den diskursive udviklingen under Israel/Palæstina konflikten. Positionen hvorfra vi analyserer vores empiri, er ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv (Wedin og Sandell, 2008:81). I henhold til forskerens rolle inden for socialkonstruktivismen støder man på en gennemgående problemstilling, da denne videnskabsteoretiske retning er bygget på, at sandhed altid er diskursivt produceret, og der findes dermed ikke kun én mulig repræsentation af virkeligheden, men flere. Dette stiller forskeren i det problem, at den sandhed han/hun producerer, i og for sig kun er en sandhed i kraft af forskerens subjektivitet og position i forhold til genstandsfeltet. Dette beskriver Jørgensen og Phillips som værende et grundvilkår for analysen og metoden indenfor socialkonstruktivismen og et

vilkår man som forsker må acceptere, men samtidig også løbende må tage højde for (Jørgensen og Phillips, 1999:32).

Valg af historiske nedslagspunkter

Der er ingen faste regler for hvordan en historiker fremlægger historie, udover at historikeren skal anvende den historiske metode, herunder kildekritik og dokumentation. Hvordan historie fremlægges og anvendes kommer an på publikummet, og hvilket medie der anvendes (Kristensen, 2007:246). Vi har valgt at fremlægge de historiske nedslagspunkter, ved at give dem en kort introduktion med relevante datoer, årstal og resumerer inden den egentlige præsentation af nedslagspunkterne. Dette bliver gjort for, at give læseren hurtig information samt et overblik over hver af de tre historiske konflikter. Derefter vil en mere detaljeret gennemgang af nedslagspunkterne følge, for at uddybe hvilke begivenheder vores empiri og analyse forholder sig til.

For at belyse det historiske aspekt af konflikten har vi valgt at underbygge vores forståelse af begivenhederne ud fra flere kilder. Da vi ikke ønsker at tage parti i konflikten, men i stedet klargøre den historiske kontekst for Israel/Palæstina konflikten, forsøger vi at holde vores historiske gennemgang så objektiv og faktuel som muligt.

De inddragede nedslagspunkter er blevet udvalgt på baggrund af, at vi som forskere anser disse som værende store begivenheder inden for Israel/Palæstina konflikten. Fokus i vores analyse, vil være udviklingen i et udsnit af den danske mediediskurs fra nedslagspunkt til nedslagspunkt.

Nedslagspunkterne blev desuden valgt ud fra et ønske om, at få et bredt tidsligt perspektiv. Af den årsag blev der ikke udvalgt tre, alt for tidsligt nærtliggende, begivenheder, men derimod begivenheder, hvis placeringen er spredt over en lang årrække.

Vi har valgt seksdagskrigen, da den omformede de geografiske grænser i regionen, og derved resulterede i at tusinder af mennesker måtte indfinde sig under nye forhold. På trods af at Israel stod alene imod flere arabiske stater, overvandt Israel disse (Jensen, 2007:277). Store dele af de egyptiske, syriske og

jordanske militære enheder, blev besejret af de israelske styrker (Gilbert, 1988:390-393). Israel besatte store landområder som følge af deres sejr, herunder Sinai-halvøen, Golanhøjderne, og Vestbredden af Jordanfloden (Jensen, 2007:277).

Den første intifada er blevet valgt, på baggrund af, at det var en opstand, der for mange kom som en overraskelse (Jensen, 2007:356). Det var specielt Israels militære indblanding i en civil opstand, som bragte intifadaen frem blandt de store internationale nyheder. Opstanden var hovedsageligt bestående af unge palæstinensere, som kastede med sten, slynger og Molotov cocktails. Hvor den anden side stod kampklædte israelske soldater, som svarede igen med at åben ild og kampvogne (Jensen, 2007:357). Baggrunden for opstanden antages at være en palæstinensisk følelse af undertrykkelse (Jensen, 2007:358).

Den anden intifada er blevet valgt, da den fandt sted efter at både den palæstinensiske liberation organisation, PLO (Gilbert, 1998:352) og Israels regering havde underskrevet Oslo-aftalen (Milton-Edwards og Farrel, 2010:68). I Oslo-aftalen bandt begge parter sig op på at nedtrappe den militære samt politiske modstand, parterne imellem, og derved anerkende hinandens eksistens (Milton-Edwards og Farrel, 2010:10-11). Fokus vil desuden også være på hændelserne i flygtningelejren Jenin, hvilket vores udvalgte artikler ligeledes beskæftiger sig med.

Aviserne

Det er nu blevet gjort klart hvilke nedslagspunkter dette projekt vil koncentrere sig om og udføre en komparativ analyse af. Hvad der mangler er, hvilke kilder den diskursive sammenligning vil blive udført imellem. Dette vil blive gjort ved hjælp af lederartikler fra aviserne: Politiken, Berlingske samt Information. Politiken er kort præsenteret en overvejende socialliberal avis, der blev grundlagt i 1884 af de to journalister Viggo Hørup og Edvard Brandes (Denstoredanske.dk, A:<http://llk.dk/f6nk11>).

I en baggrundsartikel fra Politiken om deres historie, beskrives visionen for avisen således: "*organet for den højeste oplysning i det danske folk*" (Politiken.dk:<http://llk.dk/kosl5>). Politiken skulle adskille sig fra de andre

morgenaviser ved ikke at skrive efter de klassiske partipolitiske normer (Politiken.dk:<http://llk.dk/kosl5>). Inden for de klassiske partipolitiske aviser finder man herimod Berlingske, som blev grundlagt af Ernest Henrich Berling i 1749, der op gennem tiden fungerede som talerør for forskellige partier som eksempelvis Konservativ og partiet Højre (Denstoredanske.dk, B:<http://llk.dk/gb3wpo>). Berlingske gik tidligere under navnet Berlingske Tidende, men ændrede i 2011 navn til Berlingske, hvilket er sådan vi vil benævne avisen i denne projektrapport (Denstoredanske.dk, B:<http://llk.dk/gb3wpo>). Politiken og især Berlingske, er nogle af Danmarks ældste dagblade, hvorimod dagbladet Information har en helt anden oprindelse. Information blev stiftet i 1943, og var en del af den illegale presse af Børge Outze som reaktion på den tyske besættelse af Danmark (Denstoredanske.dk, C:<http://llk.dk/46t826>). Efter Anden Verdenskrig var Information en del af de få illegale aviser, der formåede at omstille sig til en legal presseform og overlevede i efterkrigstiden (Denstoredanske.dk, C:<http://llk.dk/46t826>).

På trods af denne gennemgang af de tre avisers politiske ståsteder, samt deres historiske tilblivelse, kan man dog stadig stille spørgsmålet: Hvad er det egentligt nogle aviser, vi har med at gøre? Tidligere blev det nævnt, at Berlingske var en del af de klassiske partiaviser og Politiken søgte at gøre op med denne form for presse. Partipresse er en betegnelse for den periode, hvor aviserne var tilknyttet specifikke partier, og kan siges at have fungeret som talerør for partierne (Jensen, 1997:246). Avisernes formål var eksempelvis at oplyse læserne om ét partis politik, fremtidsplaner osv. Men denne form for presse ændrede sig op gennem det 20. århundrede, hvor samfundet undergik store strukturelle forandringer, i form af øgede centralisering og organisering af institutioner (Andersen, 1977:61). Dette bevirkede at partierne ikke længere "bare" kunne fokusere på deres snævre mærkesager, men i højere grad måtte brede deres partiprogram ud, og berøre flere dele af samfundets problematikker (Andersen, 1977:62). Denne tendens medvirkede til at pressen i samme udvikling også måtte brede deres fokuspunkter ud, og færre og færre forblev økonomisk støttet af politiske partier (Andersen, 1977:63).

Aviserne begyndte således i højere grad at basere deres økonomiske fundament hos læserne samt annoncemarkedet, hvilket medførte, at de fleste aviser udviklede sig til at proklamere uafhængighed af partipolitiske tendenser og holdninger (Jensen, 1997:247). Journalistikken undergik også en massiv forandring, da den nu skulle henvende sig direkte til læserne og hermed sælge aviserne. Journalistikken skulle professionaliseres (Andersen, 1977:65). Dette indebærer, at der eksempelvis kom to nye genrer til: Interviewet og reportagen. Disse lagde op til mere initiativ hos journalisterne og formidlingen af nyhedsstoffet skulle nu skrives til alle (Andersen, 1977:63). Aviserne gik fra at være smalle partiaviser, til at være brede omnibusaviser – for alle (Andersen, 1977:64).

De aviser, der benyttes i denne projektrapport kan alle kaldes for omnibusaviser, som søger at skrive til alle, og journalistikken er skrevet ud fra en professionel samt objektiv formidling. Men med denne stræben efter objektivitet, hvor kunne aviserne så tilkendegive deres egne holdninger om specifikke begivenheder? Selvom journalistikken søgte at skrive efter et objektivt paradigme (Andersen, 2007:12), så tilbageblev der stadig nyhedsgenrer, der havde til formål at tilkendegive meninger. Her finder man eksempelvis lederartikler (Andersen, 1977:64). Disse artikler finder man i de fleste aviser i dag, og her kan aviserne tilkendegive deres politiske standpunkter eller holdninger om en begivenhed – denne artikelgenre skrives ikke efter det objektive paradigme, men snare med en professionel subjektiv vinkel (Andersen, 1977:64). Berlingske, Politiken samt Information er alle omnibusaviser med meningstilkendegivende lederartikler, som er de artikler projektrapporten fokuserer på i sin analyse. Ydermere kan Information placeres sammen med de aviser, der går under navnet: Nicheaviser (Jensen, 1997:248). Disse er specialaviser, som fokuserer på at henvende sig til politiske opinionsdannere med deres generelt grundige baggrundsartikler (Jensen, 1997:248).

Analyse

Analysestrategi

Det er indtil videre blevet gjort klart at denne projektrapport vil have sit omdrejningspunkt i diskursen af henholdsvis tre historiske nedslagspunkter, der bliver repræsenteret gennem lederartikler fra de tre aviser: Berlingske, Politiken samt Information. Teorien i analysen vil bestå af Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse samt Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori.

Den konkrete strukturering af analysen, som kommer i det følgende, vil hovedsageligt bestå af to overordnede dele. I den første del af analysen vil der blive benyttet teoretiske begreber fra både Fairclough samt Laclau og Mouffe, men analysen vil primært blive båret af Faircloughs diskursanalytiske fremgangsmåde. Med dette menes, at Fairclough i forhold til de to andre teoretikere, er mere lingvistisk anlagt. Faircloughs diskursanalytiske redskaber kan bidrage med en diskursanalyse, som er tekstnær og i stand til bl.a. at frembringe lederartiklernes genretræk samt diskurstyper. Derfor begynder første del af analysen også med en overordnet karakteristik af de tre avisers genretræk, så de rent historisk og ideologisk, er placeret i forhold til hinanden. Efter dette kommer næste skridt i den første del af analysen. Her vil de tre nedslagspunkter med deres tilhørende lederartikler, fra de tre udvalgte aviser, blive analyseret. De tre nedslagspunkter består af: Seksdagskrigen i 1967 og den første samt anden intifada, der begyndte i henholdsvis 1987 og 2000.

Analysegangen i de tre delanalyser vil blive båret af Laclau og Mouffes begreb nodalpunkter og ækvivalenskæder. I hver af delanalyserne vil der blive udvalgt et antal nodalpunkter, som er femtrædende i lederartiklernes fremstilling af de enkelte nedslagspunkters begivenheder. Det er målet, at en analyse af de udvalgte nodalpunkter vil frembringe de vigtigste diskursive træk for hvert nedslagspunkt. Delanalyserne vil være centreret om to begreber fra Laclau og Mouffe, men stadig udføres ud fra Faircloughs mere tekstnære fremgangsmåde. Efter hver delanalyse vil følge en mindre opsummering, hvis pointer vil blive trukket med i den anden del af analysen, som samler de tre nedslagspunkter. Første del af analysen er nu nået til vejs ende og den anden del kan begynde. Denne anden del af analysen har til formålet, at hvert nedslagspunkts diskursive

karakteristika bliver sammenlignet, og i sidste ende sige noget om de tre avisers diskursive ændring af Israel/Palæstina konflikten, gennem de tre nedslagspunkter. I denne del af analysen, vil teorien herfor også hives op på et mere metafysisk niveau. Dette gøres ved at det nu er Laclau og Mouffes mere abstrakte diskursteoretiske fremgangsmåde, der vil bære analysen fremad. De dominerende diskurstyper fra hvert nedslagspunkts analyse, vil altså blive sammenlignet oppe i den anden del af analysen og ende ud i en konklusion, der må anskues som værende en analytisk overraskelse.

En genrekarakteristik af de anvendte aviser

Det første man som læser møder, når øjnene skimmer ned over en artikel, er artiklens komposition. Denne fortæller nyttig information til læseren om hvad avisen eller journalisten, har tænkt om dens modtagelse, hos læseren. Derfor vil der i det følgende blive gennemgået relevante genretræk ved de anvendte avisers kompositioner af deres lederartikler, og hvilke diskurstyper disse danner grundlag for. Lederne i Information ved seksdageskrigen lægger begge ud med en rubrik og derefter en mellemrubrik, hvilket kommer til udtryk ved at den første sætning i hvert afsnit er fremhævet med versaler. Hvert afsnit i lederne bliver gennemgående disponeret over en varierende mængde indryk samt afsluttet med en byline, hvor en forfatter er indikeret med sine initialer. Det samme gør sig gældende for Informations ledere ved første og anden intifada. Dette kan anses som værende en underrubrik, der er et typisk genretræk for den informerende nyhedsjournalistik. Dette ækvivalerer med Politikens lederartikler, som også bliver afsluttet med en byline. Dog er det Politiken, der står som afsender i bylinen og ikke initialerne på en bestemt journalist. Information samt Politiken benytter begge genretræk fra den informerende journalistik, men Information dog endnu mere, idet en forfatter fremstår i bylinen, ved alle tre nedslagspunkter. Ved den anden intifada ækvivalerer Information med meningsjournalistikens genretræk, idet den anvender indledende citater i, det der kan siges at være en underrubrik. Der kan derved, argumenteres for at lederartiklerne i både Politiken og Information gennemæssigt, er komponeret efter nogle ækvivalenser med både den informerende journalistik samt meningsjournalistikken. Lederartiklerne indeholder klassiske elementer fra den informerende journalistiks

nyhedsartikler, som de tidligere nævnte rubrikker, til dels underrubrikker, mellemrubrikker samt byline. Ækvivalensen med meningsjournalistikken fremstår i bylinen, hvor der enten findes initialerne fra journalisten eller avisens navn, som er skrevet. Ydermere er Informations samt Politikens artikler disponeret over kun én spalte, hvorimod avisernes andre artikler disponeres over flere spalter. For alle nedslagspunkterne skiller Berlingske sig ud, ved i mindre grad at have inddelt lederne i tydelige afsnit med mellemrubrikker. Derimod benytter de sig kun af enkelte indryk. For den første intifada skiller de to lederartikler fra Berlingske sig ud i forhold til de andre ledere fra Information samt Politiken. I de to lederartikler fra Berlingske findes der ingen byline, mellemrubrik eller underrubrik – kun en rubrik i kursiv. Over rubrikken finder læseren en form for overrubrik, hvor alle bogstaverne i Berlingske er skrevet i versaler og med fed, hvorimod den egentlige rubrik kan anses nedtonet, idet den er skrevet med kursiv. Den manglende byline indikerer, at den følgende artikel ikke er skrevet af en specifik journalist, men i stedet af Berlingske, som en samlet avis og yderligere indikerer at det er den samlede avis' mening man skal til at læse. Denne komposition gøre sig også gældende for den anden intifada, hvor rubrikken ligeledes er i kursiv, og den såkaldte overrubrik også er til stede - den eneste forskel er, at den her, ikke er i versaler. Ved seksdageskrigen findes der heller ikke en byline, og Berlingske er desuden heller ikke skrevet i versaler, som ved første intifada. Ved Berlingskes ledere under seksdageskrigen samt første intifada er lederne desuden opstillet i to spalter, hvorimod de ved den anden intifada kun er skrevet i en spalte.

I kompositionen kan der argumenteres for at Politiken samt Information blander genretræk fra nyhedsartikelsgenren og lederartikelsgenren. De danner herudfra grundlag for lederartikler, hvis diskurstype indeholder både overskuelighed, saglighed samt meningstilkendegivelser. Kompositionen af lederartiklerne fra Berlingske kan derimod ikke siges at indeholde denne diskurstype. De holder sig i højere grad inden for en genremæssig diskurs, som lægger op til meningstilkendegivelser. Man kan ydermere pointerer at Berlingskes, om man vil, strukturløse struktur, giver et indtryk af en slags tankestrøm fra Berlingskes side, i og med vi får serveret dens holdninger i et rå og usorteret format. Det vil

vise sig om de nu belyste diskurstyper holder stik, når selve indholdet af lederartiklerne inddrages og analyseres.

Seksdageskrigen

Historien bag seksdageskrigen

Seksdageskrigen startede den 5. juni 1967 med et israelsk forebyggende luftangreb på arabiske militærbaser i Ægypten, Syrien, og Jordan (Gilbert, 1988:384) og varede til den 10. juni 1967 hvor FN's fredsresolutioner tog effekt og de arabiske stater og Israel indgik i en våbenhvile (Gilbert, 1988:393).

Seksdageskrigen var kulminationen på en længere periodes øgede politiske og militære spændinger mellem Israel og deres arabiske naboer. De arabiske lande havde, med Ægyptens præsident Gamal Abdel Nasser som frontfigur, oprustet og skærpet retorikken og deres militære manøvrer, over for Israel. Specifikt havde Syrien øgede presset på Israel med artilleri fra Golanhøjderne, og Ægypten havde manøvreret militære enheder ind over Sinai-halvøen (Gilbert, 1998:366). Israels svar var det forebyggende luftangreb på de arabiske stillinger. Man rettede store dele af det israelske luftvåben imod de arabiske luftbaser, for at reducere arabernes kapacitet til at bekæmpe Israels flyvevåben. Samlet set mistede Jordan, Ægypten, og Syrien på én dag godt 400 fly (Gilbert, 1998:384).

Efter de arabiske landes enheder var slået, rykkede Israel ind i de nærliggende områder og besatte store landområder, herunder: Sinai-halvøen, Vestbredden af Jordan floden, og Jerusalem (Gilbert, 1998:391-92).

Man var i Israel tvøvende med at lave et indtog mod Golanhøjderne i nord, da man frygtede, at Sovjetunionen ville tage sådan et angreb som en trussel og derved gå ind i krigen (Gilbert, 1988:390).

Seksdageskrigen var en kortvarig krig, og våbenhvilen trådte i kraft efter stort internationalt pres i form af FN's 1. og 2. resolution (Gilbert, 1988:393). Den 7. juni 1967, to dage efter Israels forebyggende angreb, fremlagde FN den 1. våbenhvile resolution (Gilbert, 1988:387), men denne blev ikke overholdt (Gilbert, 1988:390). Nasser indgik den 8. juni en våbenhvilen i takt med FN's 2. resolution, der tog effekt samme dag (Ibid.:390). Israel og Syrien kæmpede

fortsat to dage, indtil den 10. juni hvor Israels forsvarsminister, Moshe Dayen havde beordret alle israelske enheder til våbenhvile (Gilbert, 1988:392).

Ægypten forhandlede sig senere til at få Sinai-halvøen tilbage, imod at de måtte anerkende Israel, som en selvstændig stat (Gilbert, 1988:495). Man lavede efterfølgende i FN resolution 242, som var en plan for hvordan Israels militær over en længere tidsperiode, skulle trække sig ud af de territorier, de havde besat under seksdagskrigen (Gilbert, 1988:399). Dog forekom denne militære tilbagetrækning ikke fra alle områderne (Gilbert, 1988:414).

Analyse

Den diskursive tendens der optræder i dette nedslagspunkt, viser sig som forventet at have nogle klare ligheder og forskelle mellem hver avis' udformning af det givne sagforhold. Mere præcist vil det vise sig, at der er nogle bestemte overensstemmelser mellem avisernes ordvalg og formuleringer, samt forskelligheder i hvordan disse ord er ladet.

Hvad vi først vil fokusere på, er de gennemgående valg af begreber, der er brugt til at formidle den konkrete begivenhed. Dette er således teksternes nodalpunkter. Det første af disse betegner det givne sagforhold; hvad vi har med at gøre, hvilket er en form for aggressivt indstillet uoverensstemmelse mellem forskellige parter. Her er nodalpunktet "*konflikt*", som også er et begreb samtlige ledere benytter sig af. Det vi nemlig kan se, ved at definere dette ord som nodalpunkt, er at det danner en ækvivalenskæde mellem andre lignende begreber.

I Berlingskes ledere ser vi det første nodalpunktet blive nævnt, her "*konflikten*" (bilag 1, 2), men vi ser også f.eks. ordene "*krig*" (bilag 1, 2), "*hellige krig*" samt "*krisen*" (bilag 2). I Politiken bliver konflikten ligeledes beskrevet som "*krig*" (bilag 3) og derudover som "*kampene*" (bilag 3), "*kamphandlinger*" (bilag 4), "*krigsmaskinen*" (bilag 3) samt "*militær aktivitet*" (bilag 4). I Information finder vi ligesom hos de øvrige aviser, ordene "*konflikt*" og "*krig*", men samtidig også "*verdenskrig*", "*tredje verdenskrig*", "*hellig krig*" (bilag 6) og et bemærkelsesværdigt "*München*" (bilag 5).

Som nævnt er der visse forskellige diskursive træk de forskellige avisers ledere imellem. Dette vil blive tydeligt ved at kigge nærmere på nodalpunktet *konflikt*. Som tidligere antydnet, kan vi se dette begreb i sammenhæng med dets ækvivalenskæde, hvor hvert af de forskellige ord alle er udtryk for det samme genstandsfelt. Hver avis har foretaget et valg om hvordan man vil omtale omstændighederne af denne konflikt, og dette har de gjort ud fra nogle begreber med samme omdrejningspunkt, men med forskelligt betydningspotentiale. Ordet *konflikt* er i langt højere grad mere passivt indstillet end ordet "*krig*", som selv er af væsentlig mere seriøs betoning end ordet "*kamp*". Kigger vi på de forskellige avisers brug af disse begreber, kan vi på flere måder se, at der ikke helt er overensstemmelse med hvordan og hvornår disse ord benyttes.

Læg mærke til at der i Berlingskes *Da krigen kom* og Informations *Højt spil* ikke differentieres betydeligt mellem ordene "*krig*" og "*konflikt*". Der viser sig dog en forskellighed i, hvordan ordet konflikt skal omtales. Der er en sproglig uenighed om hvilken slags konflikt vi har med at gøre. Begge aviser omtaler den som en "*mellemøstilig konflikt*" (bilag 1, 5), men hvor Berlingske snakker om stormagternes interesse i en "*lokal konflikt*" (bilag 1), er Information mere interesseret i at snakke om det som en "*international konflikt*" (bilag 5). Denne skelnen afspejler også klart de to ledes perspektiv på sagen, idet Berlingske bruger væsentlig mere plads på at berette om de interne forhold, parterne imellem, i modsætning til det mere internationale aspekt, hvilket Information i stedet prioriterer, med dens paralleller til Vietnam-krigen og en potentiel Tredje Verdenskrig. Dette ses også især med den interessante parallel "*München*" (bilag 5), som Information sammenligner konflikten med. Der bliver her brugt en form for historisk diskurs, der for det første trækker på en slags forventet historisk viden fra læseren, og for det andet søger at billedliggøre og rammesætte denne nye konflikt gennem en sammenligning.

I forhold til nodalpunktet *konflikt*, er det også interessant at kigge på begge Politikens ledere, der som vist, udelukkende bruger ordene som "*krig*", "*kamphandlinger*" og "*militære aktiviteter*". Igen kan det tydeligt ses, at dette valg

af ord klart afspejler vinklingen på teksten, da Politiken fokuserer på at berette om krigens konsekvenser. Heriblandt nævnes der at krigen ”omfatter over 65 millioner mennesker” og at ”Mennesker dør og kvæstes” (bilag 3). Ord som ”Pansertropper” og ”Krigsmaskinen” (bilag 3) bliver nævnt i flæng, og tegner et langt mere skræmmende billede af hvad der foregår i Mellemøsten; et billede som det mere kolde og sterile ord *konflikt* ikke kan beskrive.

To yderligere nodalpunkter som vi har udvalgt, er de, der betegner de direkte involverede parter i konflikten, *Israel* og de *arabiske lande*. Her har vi således ikke længere at gøre med hvad vi taler om, men derimod hvem vi taler om. I forhold til *Israel*, bliver ækvivalenskæden fra Berlingskes stillet op via ord som ”jøderne”, ”retten til at leve” og ”positive” (bilag 2). Dette står i skarp kontrast til ækvivalenskæden omkring *de arabiske lande*, der byder på ord som ”olieproducerende arabiske lande” (bilag 1), ”retten til at hade” og ”negative” (bilag 2). Udover disse bliver der også nævnt ”Ægypten”, (bilag 1, 2) og ”Nasser” (bilag 2). Ser vi på Politiken, bliver *Israel* sat i forbindelse med ”Jødisk stat” (bilag 3) og ”jødiske folk” (bilag 4), mens *de arabiske lande* kædes sammen med ”Cairo og Nasser” samt ”arabiske modstandere” (bilag 4). Til sidst, hvis man kigger på Information, ser vi *Israel* beskrevet igen som ”jøderne”, og igen bemærkelsesværdigt ”Czekoslovakiet” (bilag 5), hvor *de arabiske lande* benævnes som ”Nasser” (bilag 5, 6) og ”oliesheiker og andre regimer” (bilag 5).

Det der er vigtigt at lægge mærker til her, er at der differentieres imellem til de specifikke aktører: *Israel*, *Jødisk stat*, *jøderne*, *Ægypten* samt *Cairo og Nasser*, og de mere generaliserede former: *arabiske modstandere*, *olieproducerende arabiske lande* og *oliesheiker og andre regimer*. Det man skal lægge mærke til ved disse ækvivalenskæder, er at der forekommer en hvis hierarkisering af de forskellige parter der er involverede. *Israel* som en selvstændig stat, er nok den bredeste beskrivelse vi får serveret, når landet bliver omtalt. Derimod synes Nasser og *Ægypten*, at blive skåret over en kam med resten af den arabiske verden. Dette ser vi i samtlige aviser, med Berlingskes ”olieproducerende arabiske lande”, Politikens ”arabiske modstandere” og Informations ”oliesheiker og andre regimer”. Læg også mærke til den konsekvente negative konnotation der er

inkorporeret i disse sætninger. Både Berlingske og Information sætter et særpræget fokus på de arabiske landes produktion af olie. Der kunne formentligt godt argumenteres for relevansen af olie i seksdagskrigen, men i så fald bliver dette ikke gjort når denne karakteristik af de arabiske lande kommer i spil.

Bemærk samtidig Politikens brug af ordet "*arabiske modstandere*" (bilag 4) når de arabiske landes beskrives. Det sætter et særpræget fokus på synsvinklen fra Israels side, idet der ikke her er tale om konkurrerende nationer, men i stedet blot den ene parts fjende. Pointen er her, at der er en åbenlys prioritering i omtalen af alle de krigsbestridende aktører. Israel benævnes som en enkeltstående nation, og de øvrige lande generaliseres som en mængde af stater, kun med Ægypten som fremtrædende. Det eneste tidspunkt hvor et af de andre arabiske lande nævnes ved navn, er i Politikens *Sejrende Israel* hvor Jordans forsvar anskues som "*praktisk talt var sat ud af spillet*" (bilag 4), hvilket ikke ligefrem er nogen særlig omfattende beskrivelse.

Læg også mærke til den klare form for antagonisme Berlingske opstiller, idet de beskriver *Israel og de arabiske lande*, som værende henholdsvis "*positiv*" og "*negativ*" (bilag 2). Dette er slående, da disse beskrivelser hurtigt kædes sammen med de to parter individuelle baggrund for at indgå i konflikten, der som nævnt opstilles som henholdsvis "*retten til at leve*", og "*retten til at hade*". Det interessante ved denne observation er, at der ikke bliver gjort noget forsøg på at forklare eller spekulere i mere nuancerede årsager til konflikten. Der bliver derimod opstillet et mere simplificeret og uforeneligt forhold mellem de to kæmpende aktører, der åbenlyst favoriserer den ene part frem for den anden.

Holder vi fast ved Berlingske for en stund, ser vi også et interessant eksempel på denne negativt stemte indstilling i forhold til de arabiske lande. Læg mærke til, i dette citat, hvordan Berlingske i lederen *Nassers nederlag* omtaler den arabiske side og mere præcist, palæstinensere.

"Gaza er faldet, og en væsentlig del af den såkaldte palæstinensiske befrielsehær, den arabiske propagandas blindede trælle i Gaza sidder i israelske fangelejre"

Bilag 2, Berlingske:Nassers nederlag.

Her kan vi se et slående og ret åbenlyst eksempel på, hvordan Berlingske diskursivt omformulerer en bestemt befolkningsgruppe, til at afspejle dens egen indstilling til dem. Slående er det, fordi karakteriseringen af de beskrevne palæstinensere, bærer præg af nogle meget stærkt negativt ladede ord, såsom propaganda og trælle. Åbenlyst er det, fordi Berlingske først vælger at beskrive det som en befrielseshær, for derefter at beskrive dem, som det Berlingske selv mener de bør anses for at være.

Israels befolkning er der i særdeleshed fokus på, når de flere gange omtales som jøder. Det interessante ved denne betegnelse, er at det i artiklerne tilsyneladende ikke kun benyttes som et banalt synonym for Israels befolkning, men konsekvent bliver sat i forbindelse med noget religiøst, og dermed vækker associationer til folkedrab under anden verdenskrig. Berlingske omtaler de arabiske landes propaganda som "*nazi-tidens hetz mod jøder*" (bilag 2), Information omtaler et potentielt Israelsk nederlag, som "*en tysk behandling anno 1942-43*" (bilag 6) og Politiken minder os om at "*det jødiske folks glæde over den nye situation: atter i det gamle Jerusalem*" (bilag 4). Netop disse beskrivelser som findes i lederne, er eksempler på hvor vigtigt det er at fremhæve begrebet ækvivalenskæder. Under almene forhold ville det ikke være nogen betydelig grov fejltagelse at omtale jøder og Israelere som det samme, og derfor ville man formentlig ikke fortænke Berlingske, Information og Politiken i at gøre netop dette. Men ved at udskifte disse to begreber med hinanden, opstår der lige pludselig et nyt betydningspotentiale, og dermed en række associationer, der kan vinkle diskursen i en bestemt religiøs retning.

Det sidste nodalpunkt, der vil blive fremhævet er *det internationale samfund*. I samtlige artikler bliver der generelt diskuteret de indirekte involverede parter. Det er de lande der har en hvis indflydelse på konflikten, hovedsagligt i form af at kunne løse den. I Berlingske ser vi f.eks. dette omtalt som "*FN*", "*Sikkerhedsrådet* og "*stormagterne*" (bilag 1). I Politiken bliver disse derudover også beskrevet som "*verdens øverste organ*" og "*de store*" (bilag 3). Afsluttende, bliver de i

Information i høj grad nævnt som “USA og Sovjetunionen” (bilag 5), og igen, blot mere præcist, som “Washington” og “Kreml” (bilag 5). Udover dette er ordet *neutralitet* også et begreb som kædes sammen med *det internationale samfund*, eksempelvis i Berlingskes *Da krigen kom*, men ordet fremgår stort set i samtlige lederartikler.

Der bliver generelt set gennem de forskellige artikler, lagt vægt på de omkringliggende nationer og deres potentielle indflydelse på konflikten, både set isoleret som enkelte lande, samt som under et samlet fællesskab. Netop denne distinktion er interessant at undersøge. Alle lederene benytter sig af ordet stormagter, og når disse omtales, er der primært fokus på lande som U.S.A og Sovjetunionen, samt nogle steder England og Frankrig. Men i stedet for konsekvent at nævne disse lande ved navn, bliver der generelt benyttet dette sammenfattende begreb. Intentionen ligger dog ikke i at lave en generalisering, men i stedet, at give disse lande et form for ansvar, allerede ved deres konkrete benævnelse.

I forbindelse med Informations særprægede internationale vinkel på begivenheden, ser vi igen et eksempel på dette træk. Som sagt bliver der snakket om U.S.A og Sovjetunionen som henholdsvis “Washington” og “Kreml”, men forholdet mellem disse to, bliver også beskrevet gennem en parallel til den kinesiske Maos relationer til Amerika:

“Mao Tae tungs allerargeste modstandere i den vestlige verden, de mænd, der endnu lever i den kolde krigs forgiftede atmosfære, istemmer nu den kinesiske formands råb om at USA kun er en ‘papirtiger!’”.

Bilag 5, Information:Højt spil

Til sidst er det også værd at nævne en beskrivelse af *det internationale samfund* som konsekvent er fremtrædende, med ordet *neutralitet*. Der forekommer en konstant benævnelse af FN og stormagterne, som indebærer en generel neutral holdning til konflikten. Derudover er der også en bemærkelsesværdig tendens, som viser sig gennemgående i flere af artiklerne, i forhold til FN og hvordan organisationen ofte bliver fremstillet som afmægtig eller magtesløs. Berlingske

forklarer denne tilstand af afmagt ved *“den unuancerede sovjetrussiske støtte til alt, hvad de arabiske lande foretog sig”* (bilag 1). Politiken beskriver det som et resultat af *“magternes særinteresser”* (bilag 3), som er i spil i konflikten, og Information henviser til en historisk tendens, vedrørende *“verdensorganisationens manglende evne”* (bilag 5), når det kommer til løsninger af internationale konflikter. Samlet set er der overensstemmelse mellem karakteriseringen af FN, men forskel på forklaringsmodellen.

Hvordan denne *“neutralitet”* skal opfattes ser vi tydelige eksempler på, i de forskellige lederartikler. F.eks. i Berlingskes *Da krigen kom* bliver neutraliteten fra U.S.A og Englands side beskrevet som en form for understregning, eller forsikring om at de to stormagter holder sig uden for stridighederne. Det samme ses igen i Berlingskes *Nassers nederlag*, hvor denne politiske position, her bruges som et forsvar imod beskyldninger fra Nasser om militær assistance fra England og U.S.A, til fordel for Israel. Eksemplet siger muligvis ikke noget specielt i selv, men sammenlignet med Politikens og Informations udlægninger af stormagternes indstilling til konflikten, bliver de diskursive træk omkring dette, pludselig mere interessante. Kigger vi på Politikens *Mellemøsten i krig* ses nemlig en noget anderledes holdning til stormagternes neutralitet:

“De store stikker hoved i busken. De er så uangribeligt neutrale, at de hverken, i ord eller handling, vil beflitte sig med det en hel verden - måske med visse undtagelser - ønsker:fredens genoprettelse”.

Bilag 3, Politiken:Mellemøsten i krig

Her bliver der givet udtryk for en noget anderledes indstilling til en, ifølge Politiken, ligefrem apatisk holdning fra stormagternes side i forhold til konflikten. I dette lys kommer Berlingskes formulering af samme sag, nærmere til at lyde som noget positivt, endda rosende, over for England og U.S.A, for at de kan holde sig fra en eventuel indblanding og stillingtagen. Endnu mere tydeligt bliver denne forskel, hvis vi kigger på Informations leder, passende navngivet, *Neutral*. Her omtales den internationale indifferens med et særpræget sarkastisk, næsten komisk udtryk. Formuleringer som *“Stormagterne er heldigvis neutrale”*

(bilag 6) byder på en form for latterliggørelse af det internationale samfund, og også Danmark står for skud i denne lettere ironisk stemte tone: ” [...] og *Danmarks yder sin indsats ved at trække sine statsborgere hjem*” (bilag 6). Dette tyder på at samtlige aviser sådan set, er enige i at denne generelle neutralitetserklæring, er relevant at fortælle om. Dette ses i den måde de diskursivt repræsenterer den på, til trods for de tilstedeværende forskelle.

Udover nodalpunkter kan der også observeres andre væsentlige analysepunkter, ved at kigge på de forskellige stemmer, der bliver præsenteret i teksterne. Disse er forholdsvis mangfoldige, men for det meste ens; ens i hvilke stemmer der fremsættes, men diverse i den måde, hvorpå de fremsættes. Læg mærke til hvordan de forskellige aviser udstiller stemmerne af de direkte involverede parter, Israel, Ægypten og de øvrige arabiske stater. I Berlingskes *Da krigen kom* ser vi f.eks. hvordan problemet om skylden for konflikten bliver italesat:

“Ægypterne hævder, at det var Israel, israelerne påstår, at det var ægypterne, og for god ordens skyld tilføjer den israelske udenrigsminister, at den ægyptiske aggression allerede begyndte med blokeringen af Tiran-strædet”

Bilag 1, Berlingske:Da krigen kom

Først nævner de at ægypterne peger på Israel, og at Israel peger på Ægypten. Der bliver lavet en klassisk personificering af landene, som her omfatter de samlede respektive folkeslag, der samtidig bliver stillet op i et slags jævnbyrdigt opgør af beskyldninger. Men ud over dette vækker Berlingske også Israels udenrigsministers stemme til live. Der bliver dog skelnet mellem ham og de øvrige stemmer, idet Berlingske uddyber Israels udenrigsministers beskyldninger, der omhandler Ægyptens blokade af Tiran-strædet. Hvad der her, er værd at bide mærke i, er at Israels side af sagen bliver præsenteret mere dybdegående end Ægyptens, idet at man som læser både får billedet af Israels befolkning og samtidig en reel person, som får lov at vinkle debatten til sin fordel. Når Ægypten og Israel bliver nævnt i denne sammenhæng, benyttes der henholdsvis ”hævder” og ”påstår”, men når udenrigsministerens stemme

kommer til orde, bliver der i stedet brugt "tilføjer". Hvor de to første ord, associeres med en hvis uvished og spekulation, er det tredje af langt mere faktuel natur, idet det her skal forstås som at vedkommende *tilføjer* et nyt ubestrideligt aspekt til debatten.

Herudfra er det vigtigt at påpege, hvordan der på intet tidspunkt er tale om direkte citater, men i stedet parafraseringer af hvad de forskellige parter måtte have udtalt. Det er Berlingskes egen udlægning af dem. Anderledes ser det nemlig ud, hvis man kigger på Politikens leder *Sejrende Israel*, som benytter sig af en form for parafrasering, maskeret som et direkte citat: "*Men fra Cairo og Nassers øvrige allierede lød et desperat: aldrig, aldrig, aldrig!*" (bilag 5). Pointen med at fremhæve dette eksempel, er ikke at forsøge at påvise, hvorledes Politiken prøver på at holde os for nar. Både afsender og modtager er i dette tilfælde formodentlig bevidste om, at de allierede arabiske stater aldrig har udtalt dette. Men effekten af denne fremstilling af deres stemmer, forbliver stort set den samme, som havde det været et direkte citat. Vi forestiller os Nasser stående i desperat afmagt og råbe: "*aldrig*".

Et interessant tilfælde der forekommer udelukkende i Politikens lederartikler, er at Politikens egen stemme helt eksplicit bliver fremhævet. Der er ikke tale om en mere eller mindre gennemskuelig holdning der bliver givet udtryk for, men i stedet Politiken der direkte henvender sig til læseren. Dette kan ses i to eksempler fra de to forskellige lederartikler, og begge fremkommer først til sidst i teksten. "*Vi har sagt at krig ikke løser Mellemøstens problemer*" (bilag 3), står der i lederen *Mellemøsten i krig*, og i Politikens *Sejrende Israel*, udtaler de "*Det må være berettiget nu at konstatere, at præsident Nassers militære og politiske nederlag er fuldbyrdet*" (bilag 4). Dette er værd at lægge mærke til, da Politiken vælger helt eksplicit at stille sig uden for teksten, og fremhæve deres egen holdning, som afsluttende kommentar på hvordan begivenhederne gennem konflikten skal fortolkes. Dette står i modsætning til de to andre aviser.

Skellet mellem hvornår avisen selv tilkendegiver sin holdning, og hvornår der bliver givet udtryk for en anden parts position, er en nødvendig distinktion at

drage. I forhold til generel tekstanalyse, kan det være brugbart at snakke om skellet mellem direkte tale, og dækket direkte tale. Denne sondring er påfaldende i lederartiklerne fra denne periode, fordi der ikke bliver brugt nogle egentlige citationer i artiklerne, bortset fra i Informations. Et eksempel på dette ses i lederen *Højt spil*, hvor U.S.A citeres for at have sagt ” »Vor holdning er neutral i tanke, ord og handling« ”. Stemmerne fra de omkringliggende lande, FN og stormagterne er nemlig også interessante at hive fat i, og hvis vi sammenligner ovenstående citat med Politikens fremstilling af det samme, kan vi se hvorfor. Læg mærke til dette uddrag fra Politikens *Mellemøsten i krig*:

”Dertil er verdensorganisationen kommet: ikke freden som hele menneskehedens sag, men magternes særinteresser og position i forhold til de implicerede parter i krigen er det afgørende”.

Bilag 3, Politiken: Mellemøsten i krig

De to eksempler omhandler begge den officielle erklæring fra omverdenen, om at man forholder sig neutralt til konflikten, hvor Informations fokus ligger på U.S.A og Politikens på de samlede nationer under FN. Forskelligt mellem de to, er hvordan de viderefører samt formidler den generelle internationalt politiske position. Der er ikke tale om et direkte citat i Politikens udlægning, sådan som der er det i Informations. Man kan næppe forestille sig at FNs officielle udmelding lyder på, at man har tænkt sig at favorisere de større nationers særinteresser i denne konflikt, frem for at forsøge at afvikle den. Men netop måden hvorpå det er skrevet: *”Dertil er verdensorganisationen kommet: ikke freden som hele menneskehedens sag, men magternes særinteresser”*, får det til at lyde som at FN, i ren alvor har siddet og debatteret og til sidst nået frem til en sådan konklusion. Ud fra citatet kan der argumenteres for at der her trækkes på en form for direktiv-diskurs, hvilket en organisation som FN har beføjelse til at udstede.

Opsummering

Lederartiklerne omhandlende seksdagskrigen bygger i høj grad på en form for international krisediskurs, hvilket kan betragtes ud fra tre aspekter. For det første kan den ovenstående direktiv-diskurs fremhæves, da denne understreger

det internationale samfunds prominente rolle i lederartiklerne under seksdagskrigen. For det andet handler det kontinuerligt om at berette om de konkrete begivenheder i løbet af de seks dage, samt at søge at holde læseren og befolkningen informeret om konfliktens detaljer. For det tredje er den konstante appel, til det internationale samfund, at finde i samtlige ledere og der skabes dermed en diskurs, om at dette er et internationalt problem, som dermed skal løses internationalt.

Der bliver ikke eksplicit udpeget nogen syndebuk, dog er der store indikationer af, hvem de forskellige ledere sympatiserer med, hvilket overvejende synes at være Israel. Men netop dette skal ikke nødvendigvis anses som, at de forskellige ledere i skjul har taget stilling til, hvem de skal favorisere i konflikten. I langt højere grad lader det til, at de arabiske landes side af sagen, reelt set aldrig har været genstand for overvejelse eller vurderinger. Generaliseringen af de arabiske lande som helhed synes konsekvent at vende tilbage, mens disse landes muligvis forskellige årsager til at deltage i konflikten, konsekvent synes ikke at være tilstede. Konflikten bliver således rammesat som en stridighed mellem Israel - jøderne og ofrene for den anden verdenskrig. På den anden side står deres modstandere - alle de arabiske stater med olie, krigslyst og had. Således fremstilles den arabiske side i et noget negativt lys, hvor en påstand kunne være, at dette bunder i at Mellemøsten i en dansk medierepræsentation, på daværende tidspunkt,, på dette tidspunkt stadig er fjernt fra. Pointen er at de arabiske lande ikke nødvendigvis

Den første intifada

Historien bag den første intifada

Den første intifada startede den 7. december 1987 og varede til Oslo aftalens underskrivelse i 1993 (Jensen, 2007:355). Ordet Intifada blev først brugt af PLO's leder Yassir Arafat, og er det arabiske udtryk for feber rystelser (Ibid.:356) Det var en palæstinensisk folkelig opstand imod den israelske besættelse. Opstanden skete antageligt som følge af en palæstinensisk følelse af ydmygelse, undertrykkelse, og håbløshed (Jensen, 2007:357). Konflikten brød ud efter en israelsk lastbil påkørte fire palæstinensiske arbejdere i det nordlige Gaza

(Ibid.:357). Herefter begyndte spontane opstande i store dele af de besatte områder og i flygtningelejrene. Oprørerne kastede med sten og molotovcocktails efter israelske soldater og opsøgte konflikt med disse, som svarede tilbage med tåregas, gummi ammunition, og til tider, ved at åbne ild (Gilbert, 1998:526).

Opstanden var, som tidligere nævnt, en folkelig opstand, der kom bag på både den israelske regering, såvel som PLO (Jensen, 2007:355-356). I de første dage af opstanden vidste ingen, hvordan og hvorledes man kunne og skulle håndtere situationen. Den israelske premierminister Yitzhak Rabin holdt en hård politisk linje mod oprørerne, og det var under intifadaen at han fik tilnavnet "*knogle brækkeren*", da han havde udtalt at man måtte: "*knuse modstanderens knogler*" (Jano, 2015:66). Den hårde linje bragte ikke opstanden til en ende, men øgede fjendtlighederne mellem palæstinenserne og det israelske politi samt militær (Ibid.:66).

Intifadaens opstande og uro varede i fem år, hvori tusinder blev såret eller mistede livet. Den stoppede i 1993 da PLO og Israels regering gik i forhandlinger, hvilket førte til det, der senere kom til at hedde Oslo aftalen (Jano, 2015:67).

Analyse

Ved nedslagspunktet den første intifada, vil omdrejningspunktet bestå af tre forskellige nodalpunkter værende begreberne: *Israel*, *palæstinensere* samt *intifada*. Disse begreber går igen i de fleste af lederartiklerne og bliver gennem lederne understøttet af skiftevis differentierende eller entydige ækvivalenskæder. I første omgang vil nodalpunkterne *Israel* og *palæstinenserne* blive stillet op mod hinanden, for at kunne analysere hvorledes disse bliver ækvivaleret forskellige og hvad dette kan sige om nedslagspunktets diskurstype. Afsluttende følger en sammenkædning med nodalpunktet *intifada*, som i samvirke med de andre nodalpunkter, skal bidrage med en fremstilling af den endelige diskurstype for dette nedslagspunkt.

Det første nodalpunkt, der vil blive taget i brug, er ordet, *palæstinensere*. I de to lederartikler fra Politiken kan der om nodalpunktet palæstinensere opstilles følgende ækvivalenskæde: "*sten*" (bilag 9), "*demonstrerende børn*" (bilag 9), "*udlægger forsonlige skridt som forræderi*" (bilag 10) samt "*palæstinensiske*

problem" (bilag 10). Sidestilles denne med hvad, der kan argumenteres for at være ækvivalenskæden for Information, så vil følgende kæde opstå: "*sten*" (bilag 12), "*unge palæstinensere*" (bilag 11), "*protester*" (bilag 11) og "*ikke-vold-strategi*" (bilag 12).

Palæstinensere bliver i de to aviser ækvivaleret med en hvis grad af overensstemmelse, idet de begge specifikt benytter ordet "*sten*" samt sidestiller *palæstinensere* med ungdom og oprør. Denne kæde af ækvivalens er også at finde i Berlingske, dog med et hvis andet fokus: "*unge palæstinenseres opstand*" (bilag 7), "*Nye markeringer*" (bilag 8), "*Yassir Arafat*" (bilag 8) samt "*Gode viljer mangler*" (bilag 7). Alle aviserne beskæftiger sig med de unge palæstinensere og deres oprør mod Israel, hvor der tilmed benyttes ord som demonstrerende børn og sten. Der kan ud fra dette argumenteres for, at nodalpunktet *palæstinensere*, ikke bærer konnotationer af nogen stærk og triumferende mængde, men snarere af konnotere at der gøres oprør med hvad *palæstinenserne* har – "*sten*" og "*unge palæstinensere*". Dette står i modsætning til hvilke ækvivalenskæder, der findes i artiklerne til nodalpunktet *Israel*. Her knyttes der i lederne af Politiken ord som: "*kugler*" (bilag 9), "*skarpe skud*" (bilag 9) samt "*udlægger forsonlige skridt som forræderi*" (bilag 10). Berlingske benytter ord som: "*hårde viljer*" (bilag 7), "*israelske hær*" (bilag 7), "*reformulere sin politik*" (bilag 8) samt "*eksistensfrygt*" (bilag 7).

Konnotationerne til nodalpunktet *Israel* kan siges at henlede til en stærk magt, der i højere grad bekæmper end gør oprør. Det er en magt, som har en hær, skarpe skud og som ifølge Berlingske, lider af "*eksistensfrygt*". I ækvivalenskæderne fra henholdsvis Politiken samt Berlingske er det værd at tildele ordene: "*sten og kugler*" samt "*hårde viljer*" og "*gode viljer*", opmærksomhed. Overskriften i den ene af Politikens lederartikler er nemlig *Sten og kugler*, og i denne leder kan der argumenteres for at der opstilles en differenskæde mellem nodalpunkterne *Israel* og *palæstinensere*. Ydermere kan der argumenteres for en overordnet differenskæde mellem disse, som opbygges i dette nedslagspunkt. Dette vil blive fremhævet løbende i analysen.

Konnotationen af “sten” henleder til de palæstinensisk demonstrerende børn, hvorimod “kugler” konnoterer til den israelske side af konflikten. I det sidste afsnit af lederen skrives der således:

”...den der, redder ét menneskeliv, siger de jødiske skrifter, redder hele menneskeheden. Omvendt må man slutte, at den, der tager ét menneskeliv, begår vold mod hele menneskeheden. Man kan forundres over de voksne, der sender deres børn i kamp mod en hær. Men man må fordømme den regering, der giver ordre til hæren om at forsvare sig med skarpe skud”.

Bilag 9, Politiken: Sten og kugler.

I ovenstående udsnit er det værd at bemærke hvilke modalverber Politiken benytter om henholdsvis Israel og palæstinenserne. Læseren “*må fordømme*” den israelske regering og Politiken træder frem med en klar og dominerende stemme i artiklen, der direkte opfordrer læseren til en stillingtagen. Derimod benyttes “*kan forundres*” om de palæstinensiske forældre, hvilket tyder på, at Politiken har hvis grad af forståelse for forældrenes handlinger. Politiken opstiller her en form for protagonist/antagonist forhold, idet der anvendes stærkere modalverber om den israelske regering i forhold til de palæstinensiske forældre. Den israelske regering tildeles antagonistrollen og de palæstinensiske forældre spiller protagonistrollen eller en form for offer rolle. Ydermere inddrages der også et uddrag fra de jødiske skrifter, hvor Politiken igen benytter et forstærkende modalverb som “*må*”, til at indikere deres specifikke holdning om Shamir-regeringens politik. Det er tydeligt at det er Politiken, som taler direkte til læseren og Politiken har derfor, i denne artikel, en fremtrædende stemme. I lederartikler fra Politiken støder man også på andre stemmer som henholdsvis Red Barnet, Yitzhak Shamir samt Shimon Peres. Men gennemgående for lederne i både Politiken og de andre aviser, så kommer de øvrige stemmer ikke direkte frem. Det er hele vejen igennem aviserne, der gengiver hvad de øvrige stemmer skulle have sagt. Eksempelvis skriver Information i artiklen *Nul jul i Bethlehem*: “*Den kontrast har de kirkelige leder på Vestbredden naturligvis ikke tøvet med at pege på. De siger, at de i protest [...] overvejer at aflyse julegudstjenesten i Bethlehem...*” (bilag 11). De kirkelige ledere bliver tildelt en

stemme i artiklen, men det er ikke i form af et direkte citat. Information udfører altså en parafrasering af de kirkelige ledere.

Yderligere benytter Information i dette citat vendingerne *"har"* og *"naturligvis"*, som forstærker, at det lige præcis er dét, de kirkelige ledere har udtalt og også i denne kontekst. Det er avisernes stemmer, der dominerer i artiklerne, hvor de øvrige stemmer er længere nede i stemmehierarkiet. Dette er i overensstemmelse med analysen af artiklernes genrekarakteristika, hvor det fremkom at Politiken samt Information låner genretræk fra nyhedsartikelgenren. Men i overvejende grad forbliver de inden for meningsjournalistikens diskurs og dette er også klart i deres brug af stemmer. En nyhedsartikel ville ikke gengive udtalelser, men snarere benytte direkte citater til at understøtte artiklens emne. Modsat gengives udtalelser i disse artikler, og understøtter derved at artiklerne i overvejende grad har genretræk fra meningsjournalistikken.

Overvejende gennem lederartiklerne inddrages forskellige stemmer fra henholdsvis den israelske side og den palæstinensiske side af konflikten. Disse kommer i form af eksempelvis de kirkelige ledere på Vestbredden, PLO, Yassir Arafat, som repræsenterer den palæstinensiske side. På den anden side står Yitzhak Shamir, den officielle israelske talsmænd, samt den israelske hær, som repræsentanter for Israel. I lederartiklerne gengives de forskellige stemmer i høj grad på sådan en måde, at der kan være tale om en gennemgående antagonisme. I Berlingske kan der eksempelvis observeres en tydelig antagonisme, idet de opstiller Israel/Palæstina konflikten som bestående af to uforenelige parter:

"Det er ikke kun de hårde viljer i den israelske regering, der ikke har noget egentligt ønske om at føre fredsprocessen videre. De gode viljer mangler også på den anden side Allen-broen" [sic]

Bilag 7, Berlingske: Israels grimme ansigt.

Berlingske fremlægger her, hvordan ingen af parterne søger fred og ydermere beskrives der to forskellige former for viljer. Palæstinenserne mangler *"gode viljer"*, der opstilles som værende uforenelige med Israels *"hårde viljer"*. Det er

gennemgående for flere af artiklerne at omdrejningspunktet baseres på, hvordan Israel og palæstinenserne står i et polariseret forhold til hinanden. Nodalpunktet *palæstinensere* ækvivaleres ofte med en form for offer-diskurs, hvor de ydermere repræsenteres som den samarbejdsvillige part i konflikten. Dette kommer til udtryk i Berlingske ved at der i lederartiklen *En lovende udvikling* beskrives et tretrinnsforløb i Yassir Arafats samarbejdsvillighed med USA i henhold til deres krav: "... *anerkendelse af Israels rettigheder og en lige så klar afstandtagen fra terrorisme...*" (bilag 8). I det sidste trin af det fremstillede forløb beskriver Berlingske, hvordan Arafat "*formulerede [...] sig mere klart og præcist end nogensinde om de følsomme emner, og hermed fandt Washington-regeringen, at deres interesser var tilgodeset*" (bilag 8). Palæstinenserne fremstilles som de imødekommende, der med tiden er villige til at indgå kompromisser for at få fredsprocessen i gang.

I lederen fra Politiken *Krisen i Gaza* benyttes også vendingen "*det palæstinensiske problem*", hvilket viser at palæstinenserne i dette nedslagspunkt tildeles en prominent position i konflikt. Dette er en markant diskursiv ændring fra seksdagskrigen, hvor palæstinenserne næsten ikke var en del af diskursen. Ved denne specifikke beskrivelse bliver det palæstinensiske folks problem tydeliggjort og taget seriøst, i stedet for at blive negligeret. Man kan tale om at det implicit ligger i fremstillingen af palæstinenserne, at det er israelerne, der må komme med det næste skridt før der kan komme en løsning. Der er derfor kun en antagonistrolle ledig til israelerne. I Berlingskes lederartikel *En lovende udvikling*, beskrives det hvordan israelerne inden en egentlig fredskonference, kan benytte tiden til "*...at reformulere sin politik, så den imødekommer de nutidige krav*" (bilag 8). De nutidige krav er her Arafat og USA's indgåede samarbejde, hvor der kan argumenteres for at Israel implicit antydes som værende bagud og ikke inkluderet i det nye fællesskab.

Rollerne er gennemgående fordelt i forhold som "*Sten og kugler*" i Politiken, "*hårde viljer*" mod "*gode viljer mangler*" i Berlingske og "*unge palæstinensere*" mod "*svært bevæbnede israelske soldater*" i Information. Aviserne beskriver ikke parterne i Israel/Palæstina konflikten med ækvivalens, derimod opstilles der en

klar opstilling af en differenskæde i beskrivelserne og fremstillingen af konfliktens parter.

Zoomer man derimod ud og væk fra nodalpunkterne *Israel* og *Palæstinensere*, fremkommer det sidste nodalpunkt: *intifada*. Dette bliver gennemgående i artiklerne ækvivaleret med ordet "*besættelse*" og Information går så langt i lederartiklen *Massakren*, at benytte begreber som "*slavemarkedet*" (bilag 12), samt "*apartheid-samfund*" (bilag 12). Her opstår en anden form for diskurs end den førnævnte protagonist vs. antagonist diskurs, da der her, snare kan argumenteres for en undertrykkelses-diskurs. Information sammenligner intifadaen med de gamle slavesamfund, og afrikanernes opgør mod kolonimagternes brutale styre. Implicit i dette formuleres der, at palæstinenserne er i opstand mod uretfærdighed og brutalitet fra det undertrykkende Israel. Ydermere kan der argumenteres for at nodalpunktet *intifada* i Information, kan ækvivaleres med ordet "*bo*" (bilag 11). Dette er relevant, fordi det kommer i en sammenhæng, hvor Information med en direkte stemme, definerer hvad det er, denne intifada handler om hvilket er "*... at striden ikke som andre steder drejer sig om, hvem der skal regere områderne, men om det mere fundamentale spørgsmål, hvem der skal bo i dem*" (bilag 11). Her fremtræder antagonismen igen. Parterne i intifadaen kan ikke forenes, hvilket Information her klargør, ved at striden ikke handler om politiske uoverensstemmelse, men om hvem der skal "*bo*" og leve i landet.

Den måde, hvorpå stemmerne kombineres i lederartiklerne i dette nedslagspunkt, er med en klar dominans af selve aviserne. De gennemgående stemmer fra henholdsvis den palæstinensiske side samt den israelske side, kan der argumenteres for, er til for at understøtte artiklernes synspunkt.

Opsummering

Der er en klar politisk diskurs, idet eksempelvis politiske personer som Yassir Arafat og Yitzhak Shamir repræsenteres, og øvrige stemmer som ikke nævnes ved navn, bliver i stedet repræsenteret i form af den israelske regering eller USA. Der kan argumenteres for at stemmerne repræsenterer den palæstinensiske side, eller den israelske side af intifadaen. Dette kan også understøttes af de

tidligere præsenterede ækvivalenskæder for nodalpunkterne *palæstinensere* samt *Israel*, der opstillet ved siden af hinanden, udgør differenskæder og langt hen ad vejen opbygger en gennemgående antagonisme i lederartiklerne. Men, idet der i sådan en grad inddrages politiske aspekter samt personer, så kan der argumenteres for at en prominent gennemgående diskurs kan være en politisk-konflikt diskurs. Dog vil den ikke for dette nedslagspunkt blive placeret som den dominerende diskurstype. Det vil derimod være en diskurstype, der kan benævnes som en kolonistyre-diskurs. I den forstand, at selvom begge sider af intifadaen fremstår i alle artiklerne, så er det som Information også selv pointerer, at denne intifada består ikke af en almen form for besættelse (bilag 12). Omdrejningspunktet for striden består i højere grad af hvem, som har retten til at "bo" i landet, hvilket ikke giver anledning til kompromisser eller løsninger – en antagonistisk intifada.

Det er derfor ikke en besættelse, det er snarere en kolonisering, hvor Israel fremstilles som kolonimagten og palæstinenserne som det koloniserede folk. I lederartiklen fra Politiken *Krisen i Gaza*, beskrives der også hvordan løsningen kun kan findes ved "...en palæstinensisk stat" (bilag 10). Det er et, som tidligere fremhævet, "*palæstinensisk problem*", hvor løsningen ikke er at finde i samarbejde, men i en opdeling – antagonismen skal opdeles for at opløses.

Den anden intifada

Historien bag den anden intifada

Den anden intifada, var ligesom den første intifada, en folkelig opstand fra palæstinensisk side imod den israelske besættelsesmagt. Den startede d. 28. september 2000 og fortsatte en årrække, men der er ikke én definitiv begivenhed, som man med sikkerhed kan sige bragte den til ende.

Den anden intifada startede da Ariel Sharon, en prominent skikkelse inden for det israelske Likud parti, besøgte Tempelbjerget hvilket bragte ham tæt på de to yderst hellige muslimske bygninger, Al-Aqsa moskeen og klippehelligdommen. Mange af de palæstinensere der var til stede, da Sharon vandrede op ad Tempelbjerget, så det som et israelsk forsøg på at etablere dominans over området (Milton-Edwards, og Farrel, 2010:87). Denne formodede israelske

dominans medførte voldsomme sammenstød mellem palæstinensere og israelsk politi (Jano, 2015:77).

Den anden intifada adskilte sig markant fra den første, ved at der ikke længere var tale om unge, stenkastende palæstinensere, men også om organiserede bevæbnede palæstinensere. Disse lagde sig i baghold, anvendte snigskytter, såvel som selvmordsbombere for at bekæmpe de israelske styrker og borgere (Milton-Edwards, og Farrel, 2010:88-89). Disse nye terroraktioner medførte en yderligere polarisering mellem befolkningsgrupperne. Som respons optrappede Israels militær deres indsats (Ibid.:88). Især gruppen Hamas ville ikke have sympati fra omverden, men ønskede i stedet at besejre Israel (Milton-Edwards og Farrel, 2010:89).

Under intifadaen kom palæstinensiske oprører og det israelske militær i voldsomme kampe, hvor en af de blodigste og mest omtalte af disse kampe, foregik i flygtningelejren Jenin (Milton-Edwards og Farrel, 2010:105). Det var specielt udsagnene fra parter om den andens ugerninger, der bragte Jenin frem i mediernes lys. Det var blandt andet anklager om at palæstinenserne gemte sig blandt civile og at Israelerne udøvede kollektiv afstrafning ved at ødelægge hele sektioner af flygtningelejren (Milton-Edwards og Farrel, 2010:105). FN ville senere have udført at rapport og hændelserne i Jenin-lejren (The Guardian.com, B: <http://goo.gl/wJf0Qp>).

Der blev i 2001 lavet en rapport over konflikten, den såkaldte Mitchell rapport af Mitchell komiteen under ledelse af den amerikanske Senator George Mitchell. Dette var på baggrund af en forespørgsel fra den amerikanske præsident Clinton og den daværende israelske premierminister Ehud Barak. Formålet med rapporten var at redegøre for intifadaens grundlag og komme med forslag til en fredelig løsning på konflikten (The Guardian.com, A: <http://goo.gl/fXMxV6>).

Analyse

Ved nedslagspunktet, den anden intifada, støder vi på et særtilfælde for de forskellige lederartiklers forhold til hinanden; et tilfælde som vi ikke har set i de to øvrige perioder. Det forekommer nemlig således, at to af de ledere vi har valgt at beskæftige os med, har den helt samme begivenhed som genstandsfelt.

Derudover er begge ledere skrevet den samme dag, og de har den samme rubrik. Det drejer sig om hændelserne ved ødelæggelsen af den palæstinensiske flygtningelejr Jenin, hvis omstændigheder blev gennemgået i det historiske afsnit om den anden intifada. De to aviser der har valgt denne begivenhed som deres omdrejningspunkt, er Berlingske og Politiken, og der vil af denne årsag, først blive gennemgået en komparativ analyse af de diskursive tendenser som forekommer i disses ledere. *Jenin* er derfor det første udvalgte nodalpunkt. I den følgende analyse vil hovedfokus desuden være på de ligheder og forskelle, der knytter sig til udvalgte dele i ækvivalenskæden i de to forskellige aviser. Dernæst vil *Ariel Sharon* og *Yassir Arafat* udgøre de følgende nodalpunkter, som er genstand for den næste del af analysen, da de har en central rolle for det samlede nedslagspunkt. Ækvivalenskæderne til nodalpunkterne, er udvalgt idet de er de mest fremtrædende og beskrivende ord for de forskellige nodalpunkter, i det samlede nedslagspunkt. Dette vil blive uddybet løbende. Analysen vil med afsæt i dem, til slut munde ud i en samlet diskurstype for nedslagspunktet.

De to aviser, Berlingske og Politiken, beskæftiger sig som nævnt konkret med hændelserne omkring Jenin. Der er væsentlige ligheder, idet mange af de samme ord benyttes i begge aviser, og det er netop disse der er udvalgt til en overordnet ækvivalenskæde for *Jenin*: "*ruin*", "*uviddig international undersøgelse*", "*massakre*", og "*terror*" (bilag 14, 16). Ordet "*ruin*" i ækvivalenskæden kobles direkte sammen med "*massakre*", og begge ord konnoterer en tragedie i forhold til nodalpunktet, hvilket Politiken bygger videre på med sætningen: "*Byen er smadret, store områder ligger i ruiner, og oven i det hele hænger beskyldninger om en israelsk massakre og andre overgreb mod civile*" (bilag 16). Berlingske benytter sig ligeledes af "*ruin*" ved at sige, at "*hver en sten i Jenins ruiner bør vendes for at få konstateret, hvad der virkelig er foregået*" (bilag 14). Selvom ordet fremgår begge steder, er det tydeligt, hvordan Politikens fremstilling har en høj grad af narrativitet og appellerer til følelser, specielt ved inddragelsen af civile. Berlingske vælger at lægge fokus på opklaringsaspektet og forsøger at forholde sig til en løsning, på trods af at metaforen bidrager med et narrativt aspekt, samt en dramatisk tone, da stenene bogstaveligt talt kan vendes i ruinerne.

Modalverbet “*bør*” indgår flere steder i Berlingskes leder *Jenin*, hvilket giver en opfordrende tone: “*Alt bør frem i lyset...*” (bilag 14). Derudover holder Berlingske sig også tilbage, avisen får derfor en lettere forbeholden og diplomatisk tilgang til *Jenin*. I *Politiken* derimod, er modalverbet “*må*” centralt: “*Vi må vide, hvad der egentlig er foregået under den israelske belejring af Jenin*” (bilag 16). Ordet “*må*” har i denne sammenhæng en direkte og kontant tone, som viser hvordan avisen stiller et konkret krav til omverdenen om at tage stilling til hændelserne.

Den kontante udmelding i *Politiken*, samt den mere forbeholdne tone i Berlingske, yderligere i de indledende sætninger. *Politiken* fastslår konstaterende, at der ikke er nogen tvivl om, at “*noget ganske forfærdeligt er hændt i den palæstinensiske flygtningelejr i Jenin*” (bilag 16). Berlingske indleder artiklen med et spørgsmål: “*Hvad var det i virkeligheden, der skete i flygtningelejren i Jenin på Vestbredden, da Israelsk militær rykkede ind?*” (bilag 14), og skriver derefter at “*spørgsmålet ikke med sikkerhed kan besvares*”. Her er tonen igen mere tilbageholdende og afventende.

I forhold til en “*uvildig/uafhængig international undersøgelse*”, konstaterer Berlingske, at forløbet op til og under *må* være i “*alles - inklusive Israels - interesse*” at få undersøgt. Den samme udmelding gør sig gældende for *Politikens* fremstilling, som beskriver, hvordan “*omverdenen må insistere på [...] en uafhængig international undersøgelse*”. Her ses det hvordan de to aviser giver udtryk for det samme grundlæggende ønske. Begge aviser anser det som en absolut nødvendighed med en undersøgelse af forholdene i *Jenin*, og begge steder udtrykkes avisernes stemme eksplicit.

På trods af denne grundlæggende lighed, som udspringer af et fælles ønske om en undersøgelse, pointerer Berlingske, hvorledes udenrigsminister Per Stig Møller allerede har været ude og kræve en “*uvildig international undersøgelse*”. *Politiken* fremstiller den internationale undersøgelse en smule anderledes, idet de ikke direkte nævner Per Stig Møllers officielle stillingtagen: “*Så længe det (jf. undersøgelsen) ikke er sket, vil det kun give næring til nye mistanker, myter og mere had*” (bilag 16). Et andet sted, hvor Per Stig Møller nævnes er i Berlingskes *Mellemøststrid* (bilag 13), hvor den politiske diskussion i Danmark er i centrum.

Venstrefløjen kritiseres eksplicit for at være ensidige i deres kritik af primært Israel, og dermed gøre debatten om konflikten for entydig. Berlingske konstaterer dog direkte, at kun deltagelse fra begge parter kan føre til fred (bilag 13). På trods af de nævnte steder hvor Berlingske og Politiken adskiller sig, har de grundlæggende det samme ønske for, hvad der skal ske med Jenin, og det er på denne baggrund at ækvivalenskæden mellem de to aviser er sammenstillet.

De næste to udvalgte nodalpunkter er henholdsvis *Ariel Sharon* og *Yassir Arafat*, hvor fokus primært vil være på hierakiet mellem avisernes repræsentation af de to centrale personer, samt hvilke ækvivalenskæder der er knyttet til de to.

Politikens leder *Terror i Israel* opstiller de to parter i et klart hieraki. Dette kan ses i ækvivalenskæden til nodalpunktet *Ariel Sharon*: "afvisning" (bilag , "krigsforbrydelser", "illegale bosættelser" og "belære" (bilag 15). Alle er ord, der konnoterer en vis negativitet. Ækvivalenskæden for *Yassir Arafat* ser derimod således ud: "accepteret forslaget", "oprettelsen af en palæstinensisk stat", "palæstinensisk område" og "Palæstinakonflikten" (bilag 15).

Informations to ledere *Hvem vil freden?* (bilag 18) og *Kollektiv sindssyge* (bilag 17) omhandler ligeledes *Ariel Sharon* og *Yassir Arafat*, samt de to befolkningsgrupper: palæstinenserne og israelerne. Ækvivalenskæden for *Ariel Sharon* er for Informations er således: "Modvilje" (bilag 18), "dræbte et åbenlyst fredshåb" (bilag 18), "ikke kommet med en officiel stillingtagen" (bilag 17), "de tager fejl" (bilag 17) og "trænger til at blive reddet" (bilag 17). Ækvivalenskæden for *Yassir Arafat* i Information bliver på den anden side: "Selvmordsbombe" (bilag 17), "accepterede det saudiarabiske fredsudspil" (bilag 18), "de tager fejl" (bilag 17), og "trænger til at blive reddet" (bilag 17).

To dele ved Politikens ækvivalenskæde til nodalpunktet *Yassir Arafat* er centrale at bemærke. Det første er "oprettelsen af en palæstinensisk stat" hvortil Politiken skriver: "...nybyggeriet i de besatte områder skyldes, at bosættelserne er det middel, der skal sikre israelsk kontrol, den dag det uundgåelige sker, og der oprettes en palæstinensisk stat" (bilag 15). Væsentligt er det her, at Politiken indirekte konstaterer, som en selvfølgelighed, at der i fremtiden vil være en palæstinensisk

stat, hvilket ordet “*uundgåeligt*” (bilag 15) understreger. Dette er en klar meningstilkendegivelse fra avisens side. Ordet “*Palæstinakonflikten*” er desuden interessant, fordi konflikten sjældent benævnes sådan, og derved er der alene i ordet en form for empati for Palæstina, der nu anses som værende centrum for konflikten.

I lederen *Terror i Israel* (bilag 15) fra Politiken er der i høj grad fokus på at de to parter begge udfører hver deres form for terrorisme, hvilket tydeliggøre forsøget på at opstille et ligeligt forhold mellem de to: “*Den israelske bosættelsespolitik har været udtryk for den snigende terror som, på ottende måned, besvares af palæstinensisk terror*” (bilag 15). I første afsnit bliver det forklaret hvordan, at Mitchell-kommissionens forslag til fredsforhandlinger lægger vægt på at begge parter bliver nødt til at gå på kompromis. Dernæst indledes næste afsnit med, at Yassir Arafat har “*accepteret forslaget*” (bilag 15) fra Mitchell-kommissionen. Israels premierminister Ariel Sharon, har derimod “*afvist*” (bilag 15) forslaget, og på den måde opstilles allerede her et modsætningsfyldt forhold mellem de to parter, selvom der selvfølgelig kan argumenteres for, at dette reelt set er hvad de to tidligere officielt har udmeldt.

I *Terror i Israel* fra Politiken ses det derudover, hvordan Ariel Sharon bliver fremstillet som værende mindre samarbejdsvillig i forhold til fredsforhandlingerne:

“Sharons afvisning af forhandling med Arafat er et skalkeskjul, der dementeres af den kendsgerning, at hans udsendinge, blandt andet hans søn, løbende forhandler med palæstinensiske repræsentanter”

Bilag 15, Politiken: Terror i Israel

Derved giver Politiken udtryk for, at Sharon ikke officielt vil indgå i forhandlinger, men derimod hellere vil gøre det i skjul på sin egen alternative måde, hvilket i dette tilfælde ikke er konstruktivt eller positivt, set fra lederens synspunkt. Yderligere giver Politiken implicit udtryk for, at siden Sharon ikke vil gå på kompromis i forhold til bosættelserne, så tilbyder han ikke palæstinenserne “*anden udvej*” (bilag 15), end at fortsætte deres krig. Igen viser

avisen at deres tillid til Sharon og hans hensigter er næsten ikke eksisterende, og samtidig lægges alt ansvar for fremtidig fred over på Sharons skuldre. Gennem dette sætter avisen overordnet et forhold op mellem de to, hvor *Yassir Arafat* er protagonisten, som gerne vil indgå i forhandlinger, hvorimod *Ariel Sharon* er antagonist, der modsætter sig. Dette forhold er igen fremtrædende i dette uddrag:

“Sharon er af den modsatte opfattelse. Palæstinenserne skal belæres om, at tidligere premierminister Ehud Baraks udspil til Arafat ikke længere er på bordet. Sharon har skrevet en anden drejebog, hvor palæstinenserne er påtænkt en birolle. For at vænne dem til denne tanke har han udset militæret til at give palæstinenserne en lektie”

Bilag 15, Politiken: Terror i Isreal

Uddraget viser her, hvordan Politiken mener at Sharon opfatter palæstinenserne. Politiken giver Sharon en stemme ved brug af indirekte tale. De to ord, “lektie” og “belære”, understreger den klare forskel rent hierarkisk, som Politiken fremstiller mellem de to parter. De associeres med et lærer og elev forhold, hvor Sharon er den stærke autoritet, som har kontrollen til at få sin dagsorden igennem, hvorimod palæstinenserne skal belæres og rette ind.

I Informations *Hvem vil freden?* (bilag 18) lægges der anderledes ud med at forklare hvordan Saudiarabiens kronprins Abdallah, har fremsat et forslag til fredsforhandlinger, men på trods af dette er *“Ariel Sharon stadig ikke kommet med en officiel stillingtagen til forslaget”* (bilag 18).

Som det fremgik af analysen af artiklernes genrekarakteristika, så indleder Information her, med et citat i underrubrikken. I denne lederartikel indledes der med et citat fra Sharon selv, hvilket ekspliciterer hans grundlæggende modvilje mod fredsforhandlingerne tilbage ved Oslo-aftalen. Dette påviser igen det genreanalysen fremhævede, nemlig hvordan Information benytter genretræk fra både nyhedsjournalistikken samt meningsjournalistikken.

Ved hjælp af det indledende citat, kan avisen underbygge sin påstand om, at fordi Sharon ikke ville fredsforhandlinger på daværende tidspunkt, hvorfor skulle han så ville det nu?

Modviljen understreges i dette citat, "*Ariel Sharon har aldrig lagt skjul på sin modvilje mod Oslo-fredsprocessen...*" (bilag 18), hvorfor "modvilje" udgør en del af ækvivalenskæden for nodalpunktet *Ariel Sharon*. I forhold til rubrikkens spørgsmål, *Hvem vil freden?*, står det klart kun halvvejs gennem lederen, at avisen ikke umiddelbart mener at Sharon vil freden. Længere nede i lederen inddrages et andet citat direkte fra Sharon, hvilket understreger hans stemme mere konkret: "*Hans udmelding mandag, om at palæstinenserne bør 'lide mange tab', før forhandlingerne genoptages, virker da heller ikke som en invitation til fred*" (Bilag 18).

Selvom der er tale om et direkte citat i form af "*lide mange tab*", der i sig selv giver en større troværdighed, er den omgivende tekst i høj grad præget af avisens stemme, ved eksempelvis ordet "*bør*", og derudover sættes citatet i anden kontekst end den oprindelige.

I samme artikel (bilag 18) bliver Yassir Arafat på den anden side kun nævnt én gang ved navn, hvor Information beskriver tidligere forhandlinger mellem Arafat og den israelske premierminister Ehud Barak tilbage i 2000. Der antydes ligeledes en polarisering mellem Sharon og palæstinenserne: "*Men hvor palæstinenserne øjeblikkeligt accepterede det saudiarabiske fredsudspil, har Sharon hidtil trådt i vande og forsøgt at vinde tid*" (bilag 18). Det er her interessant at det ikke er Sharon overfor Arafat, men Sharon overfor palæstinenserne - den stærke statsmand overfor en civil befolkningsgruppe. Metaforen om at Sharon træder i vande, associeres med en person som ikke kan bunde, og udover dette er presset på tid. Derigennem bliver det forsøgt fra avisens side at skitsere en desperation og en stilstand.

I lederen fra Information *Kollektiv sindssyge* (bilag 17) bliver begge parter syn på en løsning af konflikten repræsenteret, men fokus her er i højere grad på palæstinenserne og israelerne som befolkningsgrupper. Information fremlægger her israelernes synspunkt: "*De tror det er muligt at løse konflikten med våben. De*

tager fejl" (bilag 17). På den anden side mener avisen ligeledes, at palæstinenserne "*tager fejl*", i og med at flere selvmordsbombere og heraf flere mistede israelske liv, heller ikke er vejen frem mod en løsning. De to repræsentationer som Information fremlægger, kan ikke forenes, og herved opstår en antagonisme. Derfor er "*de tager fejl*" også udvalgt til at være en del af ækvivalenskæden. Yderligere fremstilles Arafat, som en mand der ikke kan styre sin befolkning: "*Fredagens selvmordsbombe viste, at Arafat ikke kan kontrollere de palæstinensiske terrorister*" (bilag 17).

I Informations leder *Hvem vil freden?* (bilag 18) kan man se, hvordan Arafat stort set ikke bliver nævnt, og hovedfokus er på en repræsentation af Sharon. Hvis Sharon ikke vil freden, betyder det så at Arafat vil freden? Det der står usagt hen, får en stemme.

Gennemgående i de to artikler fra Information beskrives Sharon, som den part i sagen, der ikke ønsker at indgå i forhandlingerne og derved ifølge avisen, heller ikke ønsker fred. Arafat er derimod mere kompromissøgende. Men selvom Arafat ønsker at indgå i forhandlinger, er palæstinenserne og israelerne "*ikke i stand til at redde sig selv og hinanden*" (bilag 18).

Ækvivalenskæderne i forhold til henholdsvis *Ariel Sharon* og *Yassir Arafat* udgør en differenskæde.

Opsummering

Der er samlet set tale om en politisk analyserende diskurs for hele nedslagspunktet, hvad enten det drejer sig om den mere danske politiske agenda i forhold til Jenin, eller hvordan Yassir Arafat og Ariel Sharon skal nå frem til en fælles løsning rent politisk. Der tages løbende stilling til de to parter gennem de politiske valg og 'ikke-valg' de tager, samt deres vilje til at indgå i fredsforhandlingerne. Arafat sidestilles løbende gennem nedslagspunktet med palæstinenserne, og det samme gør sig gældende for Sharon, som blot sidestilles med israelerne. Men fokus er primært på Sharon og Arafat som politikere og repræsentanter for en befolkning. Samtidig er kompleksiteten i konflikten også væsentlig for repræsentationen af nedslagspunktet, som gør at diskursen også har en mere mæglende politisk diskurs, som i høj grad hænger sammen med den

ofte opfordrende tone og klare udmelding til de involverede parter om, hvad der skal eller ikke skal gøres rent politisk.

Analyse af den samlede diskursive ændring

Nu er den første del af analysen nået til vejs ende og den anden del af analysen kan begynde. Som det blev beskrevet i analysestrategien, så vil denne anden del af analysen basere sig på Laclau og Mouffes diskursteori og bevæge sig op på et mere overordnet plan. Denne opstigning i analysen kan observeres, idet Israel/Palæstina konflikten nu vil udgøre en diskurs og altså genstandsfeltet for den følgende analyse. Der tales om Israel/Palæstina konfliktens diskurs og dens diskursstadier under de tre nedslagspunkter. I det første afsnit vil de diskursive stadier under henholdsvis nedslagspunkterne seksdagskrigen og den første intifada undergå en diskursiv komparativ analyse.

Derefter vil det samme ske, mellem de diskursive stadier under nedslagspunkterne den første intifada og den anden intifada. Begge analyser vil ske ved at se på hvilke momenter diskursen under nedslagspunkterne er opbygget af, og hvilke den udelukker og altså ekskluderer til det diskursive felt. De momenter som går igen fra nedslagspunkt til nedslagspunkt er centrale og vil derfor blive fremhævet.

De to komparative delanalyser vil til sidst blive sammenfattet og undersøgt i konklusionen, hvor formålet vil være at præcisere diskursens overordnede ændring fra seksdagskrigen til den anden intifada. Dette gøres da problemformuleringen spørger til, hvilken samlet diskursiv udvikling der kan anskues i Israel/Palæstina konfliktens udvikling.

Fra Seksdagskrigen til den første intifada

I det følgende vil der blive udarbejdet en komparativ analyse mellem de to diskurser, som blev fundet under nedslagspunkterne: seksdagskrigen og den første intifada. Under seksdagskrigen blev det konkluderet at diskursen blev udgjort af en form for international krisediskurs. Med denne diskurs fulgte en bestemt række fremtrædende nodalpunkter, som var følgende: *Konflikt, Israel, det internationale samfund og de arabiske lande*. Modstående, så blev det konkluderet at Israel/Palæstina konfliktens diskurs, under den første intifada,

kunne siges at bære præg af en kolonistyre-diskurs. Med denne diskurs fulgte nodalpunkterne: *Israel*, *Palæstinensere* samt *intifada*.

Det første som er fremtrædende her er, at nodalpunktet *Israel* går igen i begge stadier af Israel/Palæstina konfliktens diskursen. Dog udgøres nodalpunktet af to vidt forskellige ækvivalenskæder. Under seksdagskrigen består ækvivalenskæden af momenter som "*jøderne*" (bilag 2), "*jødisk stat*" (bilag 2), "*retten til at leve*" (bilag 3). Hvorimod ækvivalenskæden under den første intifada består af momenter som "*eksistensfrygt*" (bilag 7), "*hårde viljer*" (bilag 7), "*israelsk hær*" (bilag 7), "*kugler*" (bilag 9) samt "*skarpe skud*" (bilag 9). Under seksdagskrigen er det tydeligt at nodalpunktet *Israel* understøttes af momenter, som tilskriver det noget religiøst, idet nodalpunktet udgøres af momenter som eksempelvis "*jøderne*" (bilag 2). Dette står i kontrast til hvordan nodalpunktet *Israel* er bygget op under den første intifada, da der herunder, er tale om eksempelvis "*israelsk hær*" (bilag 7) og "*skarpe skud*" (bilag 9). Dette giver snarere en klang af at nodalpunktet i højere grad, beskriver en stærk militær magt. Der er heller ikke længere tale om "*jøderne*" eller en "*jødisk stat*", nu handler det om det israelske militær, hvilket betydningsmæssigt kan siges at indikere, hvordan Israel gik fra at være tanken om en "*jødisk stat*", til at være en stærk militær magt. Men selvom dette nodalpunkt er vidt forskellig i mange momenter mellem de to nedslagspunkter, så er der ét, som går igen. I begge nedslagspunkter fremstår momenter i ækvivalenskæderne, der kan siges at indikerer, hvordan nodalpunktet *Israel* tilskrives: frygt for overlevelse. Dette kan vi se, da der under seksdagskrigen benyttes vendingen "*retten til at leve*" (bilag 3) og under den første intifada benyttes "*eksistensfrygt*" (bilag 7). Der kan herudfra argumenteres for, at selvom en del af momenterne fra de to ækvivalenskæder tilskriver nodalpunktet *Israel* markant forskellige betydninger, så forbliver tilskrivelsen, frygt for overlevelse, imellem begge ækvivalenskæder. Dette forbliver altså som et moment i ækvivalenskæden til nodalpunktet *Israel* fra seksdagskrigen til den første intifada. Derimod hengår momenterne som eksempelvis "*jøderne*" (bilag 2), "*jødisk stat*" (bilag 2) til at være elementer og udgør ikke mere en del af betydningsmassen for dette nodalpunkt.

En sådan forandring i betydningsmassen af nodalpunktet *konflikt* kan også observeres, idet dette endda undergår en forandring fra at blive betegnet som en

konflikt, til at blive betegnet som en intifada. Under seksdagskrigen ækvivaleres nodalpunktet *konflikt* med momenter som "*militær aktivitet*" (bilag 4), "*kampene*" (bilag 4), "*hellige krig*" (bilag 2) samt "*krisen*" (bilag 2). Hvorimod nodalpunktet *intifada*, fra nedslagspunktet den første intifada, ækvivaleres med momenter som "*20 år lange besættelse*" (bilag 11), "*uroligheder*" (bilag 11), "*slavemarked*" (bilag 11) og "*apartheid-samfund*" (bilag 11). Sammenhængen mellem disse to nodalpunkter er ikke lige så eksplicit som med nodalpunktet *Israel*, men sammenhængen ligger i betydningstilskrivelsen. Fra det historiske afsnit om seksdagskrigen kan der argumenteres for at israelerne her kæmpede, diskursivt udtrykt, for "*retten til at leve*" (bilag 3). Hvorimod israelerne under den første intifada er blevet fastlagt som stat, og nu har skiftet position til at have opretholdt en "*20 år lange besættelse*" (bilag 11) samt danner et form for "*apartheid-samfund*" (bilag 11). Israel/Palæstina konfliktens diskurs er stadig i krise, men snarere i det format, at være en besættelsesmagt.

Der er altså ikke nogle ækvivalenser mellem de specifikke ordvalg af momenter, derimod er de alle hengået til at blive elementer og nye ord er fremkommet som momenter i ækvivalenskæden for nodalpunktet *intifada*. Der kan argumenteres for at betydningsmassen af både nodalpunkterne *konflikt* samt *intifada*, overordnet indeholder momenter, der alle beskriver en krisesituation, dog ud fra to forskellige historiske tidspunkter. Derfor vil der herudfra blive sat et betydningsmæssigt lighedstegn mellem de to nodalpunkter. Påstanden vil herfor være at nodalpunktet *konflikt* har undergåede en hegemonisk intervention, hvor de før kontingente momenter, er blevet dekonstrueret til elementer og nye momenter dominerer nu nodalpunktet, der er blevet reartikuleret som *intifada*. En anden markant reartikulation sker med nodalpunktet *de arabiske lande*, hvilket under den første intifada, kan siges at blive reartikuleret som *palæstinensere*. Nodalpunktet *de arabiske lande* er ækvivalent med momenter som "*Ægypten*", (bilag 1, 2) "*olieproducerende arabiske lande*" (bilag 1), "*palæstinensiske befrielsehær*" (bilag 2) samt "*Palæstina-flygtningene*" (bilag 2). Anderledes er det for nodalpunktet *palæstinensere*. Her ækvivaleres der med momenter som "*unge palæstinenseres opstand*" (bilag 7), "*demonstrerende børn*" (bilag 9) og "*Yassir Arafat*" (bilag 8). Her sker der en anden form for diskursiv

forandring end med de to forgående nodalpunkter. Der argumenteres for at et helt nodalpunkt forkastes til det diskursive felt og altså udelukkes fra diskursen. De momenter, der indgår i nodalpunktet *de arabiske lande* danner en betydningsmasse, som indikerer en diskurs, hvis fokus omhandler alle de involverede arabiske lande. Nodalpunktet støtter altså op om den overordnede diskurs som værende en international krisediskurs. Men hvad der er interessant i dette tilfælde er, at de momenter som under seksdagskrigen omhandler palæstinensere, får en meget mere prominent placering inden for diskursen under den første intifada. Her kan der argumenteres for at nodalpunktet *de arabiske lande*, på et tidspunkt, har stået i et antagonistisk forhold til nodalpunktet *palæstinensere*. Denne antagonisme er senere blevet opløst ved en hegemonisk intervention, hvor der kan argumenteres for, at nodalpunktet *palæstinensere* har overlejet nodalpunktet *de arabiske lande*.

Momenterne: "*Ægypten*", (bilag 1, 2) "*olieproducerende arabiske lande*" (bilag 1), som ækvivaleres med nodalpunktet *de arabiske lande*, kan siges at have undergået en dekonstruktion og nu er blevet til et element, der uden en entydig betydning, ikke længere er en dominerende del af diskursen. Derimod kan der være tale om at den betydningsmasse, som momenterne "*palæstinensiske befrielseshær*" (bilag 2) samt "*Palæstina-flygtningene*" (bilag 2) indebærer, taget med videre til nodalpunktet *palæstinensere*. Man kan sige at disse momenters betydning har fået dominans inden for det nye nodalpunkt, da araberne ikke længere beskrives i et bredt perspektiv, men inden for denne diskurs, kun holder fokus på palæstinenserne.

Som det pointeres inden for Laclau og Mouffes diskursteori, så ved man først hvad en diskurs er udgjort af, når man også ved hvad den udelukkes fra (Jørgensen og Phillips, 1999:37). I denne del af den samlede analyse fokuseres der, som skrevet i begyndelsen af dette afsnit, på henholdsvis to stadier af Israel/Palæstina konflikten diskurs. Det ene stadie er fra seksdagskrigen og kommer i form af en international krisediskurs. Det andet stadie er fra under den første intifada og tager form som en kolonistyre-diskurs. Det er tydeligt bare på betegnelserne af de to diskursstadier, at der er foregået en markant forandring. Det er blevet gjort klart i det foregående, hvordan betydningsmassen fra de tre

nodalpunkter, under den internationale kriediskurs, på forskellig vis, stadig er til at finde inden for kolonistyre-diskursen.

Den internationale kriediskurs blev udgjort af nodalpunkterne: *Konflikt, Israel, det internationale samfund og de arabiske lande*. Af disse fire nodalpunkter var det kun *konflikt, Israel* samt *de arabiske lande*, der i forskellig betydningsmæssig grad, forblev som en del af diskursen. Nodalpunktet *det internationale samfund* kan der argumenteres for blev en del af det diskursive felt og altså udelukket fra diskursen. Dette kan antages på baggrund af diskursens udvikling mellem de to nedslagspunkter, som peger på at denne går fra et bredt internationalt fokus til et mere snævert befolkningspræget fokus. I diskursteoretiske termer kan man sige at som følge af den konstante reartikulering af Israel/Palæstina konfliktens diskurs, så har denne undergået hegemoniske interventioner, der har ændret på hvilke nodalpunkter som er en del af diskursen og hvilke, der er blevet udelukket. Herudfra kan en påstand være at når eksempelvis nodalpunkterne *det internationale samfund* samt *de arabiske lande*, i forskellig grad, udelukkes til det diskursive felt, så har diskursformen international krise gennem konstant reartikulering undergået en dekonstruktion. Dette har medført udelukkelse af forhenværende momenter og inklusion af elementer, som er blevet reartikuleret som momenter. Disse har tilføjet ny betydning til Israel/Palæstina konfliktens diskurs, som derfor, i nedslagspunktet den første intifada, kan opleves som en kolonistyre-diskurs og ikke som en international kriediskurs.

Fra den første intifada til den anden intifada

Israel/Palæstina konfliktens diskurs, blev ved den første intifada beskrevet, som en form for kolonistyre-diskurs og ved anden intifada var der tale om en mere analyserende politisk diskurs, hvor centrale politiske personer blev fremhævet.

Ved første intifada udgøres diskursen af nodalpunkterne *palæstinensere, Israel og Intifada*, hvor den i anden intifada udgøres af *Jenin, Ariel Sharon og Yassir Arafat*.

Ud af de i alt seks nodalpunkter er der fire, som på trods af ændringer i selve ordlyden, går igen fra den første til den anden intifada. Der er tale om *palæstinensere* ved første intifada, der bliver reartikuleret til *Yassir Arafat* ved

den anden intifada, og dernæst *Israel* som bliver reartikuleret som *Ariel Sharon*. På trods af den umiddelbare forskel, beskæftiger ækvivalenskæderne sig med mange af de samme betydningstilskrivelser, og de placerer sig i forhold til konflikten på samme vis, på hver sin side. Palæstinenserne har en stærk tilknytning til Arafat, og Israel hænger uløseligt sammen med Sharon, når man ser på konflikten indenfor en vis årrække. I denne del af analysen vil der løbende blive argumenteret for udviklingen mellem nodalpunkterne, mere specifikt gennem de dele i ækvivalenskæderne, som viser sig som momenter på tværs af de to intifadaer, samt hvilke der udelukkes som elementer til det diskursive felt.

Ved *palæstinensere* i den første intifada består ækvivalenskæden blandt andet af "*Yassir Arafat*" (bilag 8) "*Gode viljer mangler*" (bilag 7), "*sten*" (bilag 9), "*demonstrerende børn*" (bilag 9), "*palæstinensiske problem*" (bilag 10), "*sten*" (bilag 12), "*unge palæstinensere*" (bilag 11) og "*protester*" (bilag 11). Først fremhæves "*Gode viljer mangler*", der som moment, tilhører *Yassir Arafat*, og er til stede dog, i en lidt anden version, i den anden intifada, netop som "*Modvilje*" (bilag 18). Det interessante ved dette, er dog her, at dette moment nu ækvivalerer med den modsatte part, *Ariel Sharon*. Denne udvikling viser at viljen til fred, fra første til anden intifada, har båret præg af en manglende vilje fra begge parter.

Et andet ord i ækvivalenskæden til *palæstinensere* under den første intifada, er det "*palæstinensiske problem*", der viser sig som et moment ved den anden intifada, dog i en reartikuleret form, nemlig som "*Palæstinakonflikten*". Dette beskriver nodalpunktet *Yassir Arafat*. At palæstinenserne er i centrum for konflikten, viser begge momenter tydeligt, selvom de ikke ved ordlyden er identiske. Derimod konnoterer de grundlæggende det samme, og har de samme betydningstilskrivelser, hvilket er at palæstinenserne eller Palæstina er i centrum. Det er palæstinenserne der har et problem og det er ligeledes Palæstina, som befinder sig i en konflikt, hvorfor de er udvalgt som momenter, der bevæger sig fra den første til den anden intifada.

"*Yassir Arafat*" (bilag 8) som er et moment til nodalpunktet *palæstinensere* ved første intifada, er yderligere interessant at fremhæve. Det er et moment på tværs

af de to intifadaer, men ved anden intifada er det ikke længere en del af ækvivalenskæden. Derimod bliver Yassir Arafat ved den anden intifada til et nodalpunkt. Der kan her argumenteres for at nodalpunktet *palæstinensere* har undergået en hegemonisk intervention gennem reartikuleringer, hvor denne er blevet overlejet af, det løbende, mere dominerende nodalpunkt *Yassir Arafat*.

Nodalpunktet *palæstinensere* ved første intifada, bliver som nævnt reartikuleret til *Yassir Arafat* ved den anden intifada, og *Israel* bliver til *Ariel Sharon*. De førnævnte ligheder mellem ækvivalenskæderne i nodalpunkterne, fremhæver kontingens inden for Israel/Palæstina konfliktens diskur. Diskursen mellem de to nedslagspunkter beholder overordnet den samme betydningstilskrivelse, men samtidig kan der observeres nogle tydelig eksempler på dekonstruktioner af nogle af diskursens momenter. I ækvivalenskæden til *palæstinensere* ved første intifada indeholder momenter som "*sten*" (bilag 12), "*unge palæstinensere*" (bilag 11), "*protester*" (bilag 11) "*unge palæstinenserers opstand*" (bilag 7), "*demonstrerende børn*" (bilag 9). momenterne kan siges i høj grad at beskrive specifikke kampe, og med tydelig vægt på at det omhandler unge eller børn. Disse meget lokale beskrivelser ses ikke ved nodalpunktet *Yassir Arafat* ved den anden intifada. Herudfra kan der argumenteres for en dekonstruktion af disse, hvor de under en hegemonisk intervention er blevet overlejet af nye momenter i Israel/Palæstina konfliktens diskurs under den anden intifada. Derimod er momentet "*det palæstinensiske problem*" fra den første intifada forblevet som moment op det diskursen under den anden intifada. Dog fremstår den i en modificeret form: "*Palæstinakonflikten*". Derimod lægges der ved nodalpunktet *Yassir Arafat* og anden intifada, mere vægt på Palæstina som område og stat, samt de politiske forhandlinger der er til stede.

Ved nodalpunktet *Israel* under første intifada, indgår der ord i ækvivalenskæden såsom: "*israelske hær*" (bilag 7), "*eksistensfrygt*" (bilag 7), "*kugler*" (bilag 9) og "*skarpe skud*" (bilag 9). Disse ord, som generelt har en udpræget krigs relateret tone, er ikke at finde ved nodalpunktet *Ariel Sharon* i anden intifada. Vi vil her anse dem som elementer, der i kraft af diskursens ændring, ikke er blevet til momenter endnu, i den diskursive ændring fra det ene nedslagspunkt til det

næste. Dermed ikke sagt at de helt forsvinder, for idet de er elementer, vil de altid være potentielle momenter.

De to diskurser fra henholdsvis den første og anden intifada, som indledningsvis bliver nævnt, vil vi nu vende tilbage til.

Den første intifada bærer som sagt præg af en koloni-styre diskurs, hvor palæstinenserne bliver repræsenteret som en befolkning, bestående af unge og børn, hvorimod Israel i højere grad bliver repræsenteret som en stat og en overmagt. Der opstod som tidligere nævnt flere antagonismer i ækvivalenskæderne mellem de to parter, og heraf opstår en hegemonisk intervention, som medfører en reartikulation af elementerne. Som beskrevet vil dette sige at nogle momenter bliver til elementer, i overgangen til den anden intifada, mens andre momenter forbliver momenter i en modificeret version. Af de tre nodalpunkterne der var til stede ved første intifada, *Israel*, *palæstinensere* og *intifada*, var det kun *palæstinensere* og *intifada* som gennem en reartikulation var at finde ved den anden intifada i form af *Ariel Sharon* og *Yassir Arafat*. Gennem en hegemonisk intervention bliver *intifada* udelukket til det diskursive felt, og indgår derved ikke som moment ved den anden intifada. Det tredje nodalpunkt ved den anden intifada er *Jenin*, som derved også bliver henvist til det diskursive felt. Den anden intifadas diskurs er også anderledes i sit udtryk. Her er en analyserende politisk diskurs den dominerende, hvilket blandt andet kommer til udtryk i nodalpunkternes ændring fra at beskrive et land til konkrete politikere og deres ageren i konflikten.

Palæstinenserne som befolkning, hvilket var central ved den første intifada, var dog også at finde ved den anden intifada. Her var befolkningen blot repræsenteret i nodalpunktet *Yassir Arafat*, og hovedvægten var på Arafat, hvilket netop medførte at han blev til et nodalpunkt i stedet.

Gennem reartikulationen og de hegemoniske interventioner, bliver nogle betydningstilskrivelser mere dominerende end andre, og kolonistyre-diskursen fra den første intifada bliver derved overlejret af den politisk analyserende diskurs ved den anden intifada.

Konklusion: fra seksdagskrigen til den anden intifada

Fra de videnskabsteoretiske afsnit blev det oplyst at den kritiske diskursanalyse og diskursteorien overordnet definerer diskurs som værende “*en bestemt måde at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på*” (Jørgensen og Phillips, 1999:9). Ydermere blev det også pointeret hvordan de to diskursretninger, inden for socialkonstruktivismen, kun anskuer diskurser som værende fastlåste indtil der sker en reartikulering. Diskursen er i konstant forandring, da den ikke har nogen kerne og derfor er enhver reartikulering en modificering af den forgående artikulation. Denne kan aldrig holdes op mod en form for kerne om hvad det før var, da den nu kun findes i sin reartikulerede form. Derfor er diskursen og især med Faircloughs kritiske diskursanalyse, ideel til at vise hvorledes repræsentationen af Israel/Palæstina konflikten, ud fra de tre aviser, har ændret sig fra nedslagspunkt til nedslagspunkt.

I den første del af den samlede analyse blev det klargjort, hvordan Israel/Palæstina konfliktens diskurs gennem en udelukkelsesproces ændrede sig fra at være en *international krisediskurs* til at optræde som en *kolonistyre-diskurs*. I den anden del af den samlede analyse var det fremtrædende, hvordan diskursen havde ændret sig fra at være en *kolonistyre-diskurs* til en mere *politisk mæglende diskurs*. Ud fra den komparative analyse af nedslagspunkternes diskurser, kan det fremhæves, hvordan diskurserne bliver mere og mere specifikke. Under den *internationale krisediskurs* bestod diskursen af nodalpunkter, som i betydningstilskrivelsen var fokuseret på decideret lande eller som nodalpunktet *de arabiske lande* indikerer, op til flere lande. De tre avisers repræsentation i dette nedslagspunkt var altså påvirket af en diskurs, som kan siges at have påvirket dem til at fremstille Israel/Palæstina konflikten i et bredere internationalt politisk perspektiv.

Trækker man dette diskursive perspektiv op til nedslagspunktet ved den anden intifada, så er det fremtrædende hvordan diskursen indsnævrer sit fokus på konflikten. Nodalpunkterne ved den anden intifada tilskriver nemlig her, i dominerende fra kun betydning til specifikke personer – *Yassir Arafat* samt *Ariel Sharon*. Og det bliver derfor disse specifikke personer der her, repræsenterer konflikten og hermed dominerer i den diskurs, som de tre aviser hører inde under. Man kan gøre den antagelse at Israel/Palæstina konfliktens diskurs

gennem hegemoniske interventioner, har modificeret diskursen fra nedslagspunkt til nedslagspunkt og indsnævret arsenalet af repræsenterede aktører i konflikten.

I den første del af analysen under nedslagspunktet seksdagskrigen, er det også relevant at fremhæve hvordan en af de repræsenterede diskurser var en form for direktiv-diskurs. I forlængelse heraf er det også relevant at fremhæve, hvordan der i analysen af den første intifada fandtes en politisk-konflikt diskurs. Begge disse diskurstyper blev fremhævet gennem vores analyse, men blev dog ikke opfattet som de mest dominerende inden for deres respektive perioder. Derimod var den dominerende diskurs under den anden intifada en *politisk mæglende diskurs*. Altså, først under den anden intifada dominerer en politisk diskurs. Ud fra dette kan den diskursive ændring af Israel/Palæstina konflikten undførligt belyses. For i og med at en politisk diskurs først dominerer i det tredje nedslagspunkt, så kan det observeres, hvordan Israel/Palæstina konfliktens diskurs gennem konstante reartikuleringer har undergået utallige hegemoniske interventioner. Under disse interventioner er der sket en udelukkelsesproces, der har udelukket daværende momenter til det diskursive felt og inkluderet elementer, som har tilført diskursen ny betydning. Den politiske diskursform har altså gået far at være en prominent del af Israel/Palæstina diskursen til at være den dominerende. Og som det pointeres inden for socialkonstruktivismen, så er alt kun, hvad det er i den respektive artikulering. Når der i problemformuleringen spørges til hvorfor diskursen ændres, skal dette spørgsmålet ses i retningen af diskursive strukturer generelt. Den overordnede ændring af diskurser kan ud fra analysen anskues som værende et resultat konstante reartikuleringer, der hele tiden modificere forholdet mellem momenter og elementer, således at diskursernes betydningsmasser undergår en kontinuerlig indholdsmæssig forandring. Dette eksemplificeret i vores konkrete analyse af Israel/Palæstina konfliktens diskurs. Vores analyses kan derfor ikke anskues som et endegyldigt bud på diskursens udvikling, men som en specifik artikulering under den respektive diskurs, vi som individer har indgået i på daværende tidspunkt.

Diskussion

I et forsøg på at foretage en gennemarbejdet og nuanceret analyse af de diskursive tendenser der er påpeget i udviklingen indenfor, Israel/Palæstina konflikten har vi først og fremmest begrænset os til nogle forskellige historiske perioder. Disse valg er som tidligere nævnt, foretaget på baggrund af hvor relevante perioderne har været for konflikten, både i forhold til en generel konsensus om dette, samt vores egen interesse i dem. Vores samlede analyse og konklusionen på baggrund af denne, er dermed resultatet af vores egen personlige afgrænsning af hele konfliktens genstandsfelt. Vi har altså taget et tidsmæssigt udsnit af den overordnede konflikt og antaget at de udvalgte perioder er repræsentative for den samlede diskursive udvikling gennem konfliktens historie. Dette kan siges at være det første kritisable punkt, som kunne have fordrejet vores analyse i en bestemt retning.

Vores tilgang til analysen, har bestået i at afdække de diskursive strømninger, over et vidtspændende historisk område, hvor en ensporet diskursiv sammenligning mellem de forskellige perioder, muligvis negligerer potentielt set relevante faktorer. Disse kunne f.eks. være internationale relationer, i forhold til spørgsmålet om hvordan man generelt set, har anskuet samt dækket international politik. Hertil kan der også knyttes spørgsmålet, om hvordan man forstod organer som FN og de vestlige stormagter, samt disses forventede indgriben, fra seksdagskrigen til den anden intifada.

Muligvis kunne det også have været relevant at diskutere de politiske og samfundsmæssige omstændigheder, der på forskellig vis har gjort sig gældende gennem konfliktens historie. Har den danske politik været med til at skabe billedet af hvordan konflikten er blevet anskuet, i forhold til hvor relevant den er blevet udstillet gennem forskellige politiske udspil, som dermed har præget den danske mediebevågenhed omkring den? Eller har det danske samfunds interesse i internationale affærer ændret sig gennem tiden, og dermed styrket intensiteten af konfliktens medietilstedeværelse, samt nuanceret dens generelle italesættelse? I så fald kunne dette være et svar på, hvorfor vi ser denne øgede fokusering på konfliktens politiske dimensioner, i form af de reelle personer der er involverede, samt de mere omfattende diskussioner om retten til

landområder og forhandlinger på kryds og tværs etc. Relevant samfundsteori ville have været nødvendigt for at kunne bevæge sig ind i en analyse og diskussion om dette, hvilket vores projekt ikke beskæftiger sig med.

Alternativt kunne det have været interessant, at have udvalgt nogle historiske perioder eller begivenheder som rent tidsmæssigt lå tættere på hinanden. Dette kunne muligvis have givet os en mere omfattende forståelse, på nogle mere generelle diskursive tendenser, som kunne siges at have været symptomatisk for den tid hvor de befandt sig. En sådan begrænsning ville også kunne lukke op for en nærmere samfundsmæssig kontekstualisering, som muligvis ville have givet os en forklaringsmodel på de diskurser vi ville have fundet, således at vi kunne begrunde deres tilstedeværelse, frem for blot at beskrive dem.

På trods af denne fravælgelse, hvilket er begrundet i afsnittet om analysestrategi, er sådanne observationer unægteligt væsentlige at gøre sig, hvis man vil sætte genstandsfeltet i et bredere perspektiv. Disse overvejelser ligner nemlig meget dem, der blev gennemgået i afsnittet om Foucault og hans magtbegreb i samspil med overvejelserne omkring diskurser. Som det der blev nævnt, kan det være relevant at undersøge den historiske periodes vidensregime, for at anskueliggøre samtidens brug af forskellige diskurser, hvilke udspringer af dette vidensregime. Det vi netop kunne konkludere igennem vores analyse, var at de forskellige nedslagspunkter hovedsagligt var præget af én specifik form for diskurs, som alle var forholdsvis forskellige fra hinanden. Ud fra denne slutning, kunne vi altså have søgt en forklaring på dette gennem Foucault, i den forstand at de forskellige diskurser muligvis har været et produkt af et skiftende vidensregime gennem tiden. Foucaults begrebsliggørelse af de overvejelser vi har præsenteret, kan dog også være med til at belyse noget fra vores konkrete analyse. Hans forklaring om hvordan enhver diskurs stiller nogle sociale krav til de der ønsker at deltage i den, eller muligvis omforme den, viser sig imidlertid at være brugbart i forhold til de diskursive tendenser vi har fundet frem til. Dette kan eksempelvis ses ved, at vi ikke har fundet slående eksempler i nogle af aviserne, hvor én eller flere af dem skiller sig gevaldigt ud fra de øvrige generelle diskurs. Det er i høj grad derfor, at vi har været i stand til sammenfatte alle tre avisers diskursive

udgangspunkt, og betegne disse som en samlet diskursiv tendens. Dermed ikke sagt at der ikke er visse stilistiske udslag, men vi kan meget tydeligt se, at samtlige aviser i alle tre perioder, indordner sig efter en form for konventionaliseret diskursiv standard.

De forskelligheder der så nu engang er tilstede, kunne ud fra Foucault, anses som at være hver avis' forsøg på at ændre den generelle diskurs, mens de stadig underlægge sig den. Magt, som Foucault selv binder sammen med sin forståelse af viden, kan også siges at være relevant i denne sammenhæng. De forskellige lederes specifikke sprogbrug, fokuspunkter og vinklinger, kan anses som eksempler på den interne magtstrid der foregår inden for de samlede diskurser, under deres respektive perioder. F.eks. så vi Berlingske, der under seksdagskrigen beskrev den palæstinensiske befrielseshær som blindede trælle. En vigtig detalje her, var at denne beskrivelse ikke skulle forstås som en uddybning, af denne gruppe menneskers forskellige karaktertræk. Berlingske præsenterede gruppen ved deres "officielle" kapacitet, og understregede så derefter, at en sådan beskrivelse ikke var tilstrækkelig, og fremlagde derved sin egen. Dette viser os et eksempel på hvordan en bestemt sandhedseffekt, inden for et vidensregime, rent diskursivt bliver formuleret, gennem en bestemt instans' magt til at fremme sit budskab. Det er i den forstand, at Foucaults magtbegreb skal forstås i vores analyse.

En diskussion af vores anvendelsen af teorien, er muligvis den mest relevante at tage fat i. Som det er blevet forklaret, arbejder vi med en multiperspektivisk tilgang til vores analyse, i det vi sammenfatter med Norman Fairclough med Chantal Laclau og Ernesto Mouffes. Vi laver med andre ord, en kombination af kritisk diskursanalyse og diskursteori. Vores begrundelse for denne krydsning af teorier, er blevet gennemgået, og vi mener at denne er fyldestgørende. Men det kan selvfølgelig diskuteres, hvor vidt en sådan sammensmeltning overhoved er mulig, når de to teorier, begge har en fundamental uoverensstemmelse i deres udgangspunkt. Enten er alt diskursivt anlagt, eller også er tilværelsen todelt i det sociale og det diskursive. Man ville kunne spørge ind til om hvorvidt en teori der beskæftiger sig primært med medier, ville kunne sammenfattes med en teori der har selve eksistensen som genstand for sin diskursive analyse. Men her er det

vigtigt at understrege, at selvom Laclau og Mouffes teori, i modsætning til Fairclough, er anlagt langt mere abstrakt, er deres teori som vist, også i stand til at beskrive noget, som er anlagt langt mere konkret. Og da det som nævnt, ikke er et mål for vores analyse, at diskutere de mere grundlæggende omstændigheder for en forståelse af diskurserne, bliver vores brug af de to teorier, langt mere komplimenterende end hæmmende for hinanden. Med disse forskellige indblik i diskurser, og hvordan de generelt anses for at skabe, eller delvist skabe vores sociale rammer, er det nødvendigt at bearbejde spørgsmålet om hvorvidt vores analyse selv er et resultat af en form for diskurs. Netop det at vi har afgrænset vores kildemateriale (hvilket man selvfølgelig uundgåeligt kan blive nødt til) er præcist det som der definerer en diskurs; udvælgelsen af et udsnit af verden og dermed frasorteringen af et andet. Vi har altså lavet en analyse, som hævder at afdække den diskursive forandring af Israel/Palæstina-konflikten, på baggrund af et udsnit af virkeligheden som vi selv har formuleret. Det vigtige ved denne refleksion, skal ikke misforstås som en decideret kritik af at afgrænse sit analytiske arbejde, da dette er en nødvendighed for alle slags undersøgelser. Det væsentlige er i stedet at være bevidst omkring, at vores valg af historiske perioder, selvfølgelig er taget på baggrund af en forventning om at vi ville finde noget udslagsgivende, hvorefter en interessant analyse kunne blive gennemført.

En anden vigtig overvejelse, er om den konkrete analyse, i sig selv er en form for diskurs, der potentielt set kan skabe en bestemt forståelse af konflikten vi beskæftiger os med, hvilket vi også kort var inde på i henhold til forskerens rolle ud fra det socialkonstruktivistiske synspunkt. Vores udvælgelse af nodalpunkter er på ingen måde nogen skridsikker metode, og kunne kritiseres for udelukkende at være en vurderingssag. Dog vil vi argumentere for, at vores analyse er foretaget på baggrund af nogle slutninger, som vi selvfølgelig mener at der er belæg for. Men det potentielle problem ved dette er, at vi i vores sammenfattende analyse bruger disse nodalpunkters tilstedeværelse, som vi på sin vis selv har dannet, som grundlag for vores konklusioner. Som vi beskriver i vores analyse, synes der at komme en tættere opmærksomhed, på de mere politiske og hermed moralske aspekter af konflikten. Dette begrundes vi blandt

andet ved at nogle elementer bliver til momenter, og dele af ækvivalenskæder bliver til nodalpunkter. Men disse ræsonnementer er baseret på en personlig tolkning af de kilder vi har arbejdet med, og kan derfor ikke reelt set bekræftes. De skiftende nodalpunkter som vi påstår er udtryk for et skiftende fokus, kunne derfor ligeså godt være udtryk for vores skiftende interesser. Set i et konstruktivistisk videnskabsteoretisk perspektiv, vil man dog i henhold til dette kunne argumentere for at det skiftende fokus som blandt andet beskrives i de udvalgte nodalpunkter, blot er udtryk for at diskurser aldrig kan fastholdes i længere tid af gangen.

Med disse forskellige refleksioner omkring vores arbejde, skulle det stå klart at vi er bevidste om vores analyses tilstrækkelighed. Dette skal dog dermed ikke misforstås, som om at vi ikke står inde for hvad vi er kommet frem til, og ikke holder fast ved vores konklusioner. Det skal dog blot give læseren et indblik, i den fundamentale problemstilling, i en sådan anvendelse og tilslutning til en analyse af diskurser. For ønsker vi at benytte os af denne tankegang, må vi dermed også underlægge os dens præmisser, som i sidste ende ikke kun siger noget om det der analyseres men også hvem der analyserer.

Dimensionsforankring

Kultur og historie

For besvarelsen af projektets problemformulering, foretages en diskursanalyse af sociale og kulturelle tendenser i en historisk periode. Fokusset for projektet vil være et udsnit af den danske mediedækning af hændelserne i Israel/Palæstina konfliktens historie. Dette udsnit vil ikke være repræsentativt for hele det danske mediebillede, men give et indtryk af visse tendenser i dette afgrænsede genstandsfelt.

Projektet vil forankres i dimensionen Kultur og Historie, da denne dimension, jævnfør studieordningen, beskæftiger sig med en både kulturelle og historiske undersøgelser af sociale, politiske, og samfundsmæssige udviklinger.

Filosofi og videnskab

For analyseringen af ændring i det danske mediebillede, vil der i projektet anvendes videnskabsteoriene: Michel Foucaults magtteori og diskursteori,

Norman Fairclough's kritiske diskurs analyse, og Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori.

Jævnfør studieordningen, behandler dimensionen, videnskabsteoretiske spørgsmål om udvikling, erkendelse og objektivitet, såvel som filosofiske refleksioner om magt, ret og uret. De videnskabelige teorier vil blive anvendt til besvarelsen af problemformuleringen. Magt og diskurs teorierne vil blive anvendt til at systematisere projektets empiri i sammenlignelige størrelser. Nogle af de filosofiske refleksioner vil komme til udtryk i diskussionen.

Fremmedsprog

Til besvarelsen af projektets problemformulering vil der blive anvendt teorier, metoder, og historisk materiale hvoraf majoriteten er skrevet på engelsk. Vi har valgt at inkludere fremmedsprog på baggrund af det læste engelske materiale.

Litteraturliste

Andersen, E. m.fl. (1977): *Ikke et ord om ytringsfrihed*, ISBN: 87-87620-54-53. S. 51-68.

Andersen, M. Bruun (2007): *Om journalistik, I: Om*. RUC. U. ISBN.

Denstoredanske.dk (A): *Politiken*. <http://llk.dk/f6nk11>.

Sidst redigeret: 07.01.2014 - Lokaliseret: 15.12.2015

Denstoredanske.dk (B): *Berlingske Tidende*. <http://llk.dk/gb3wpo>.

Sidst redigeret: 03.01.2015 - Lokaliseret: 15.12.2015

Denstoredanske.dk (C): *Information*. <http://llk.dk/46t826>.

Sidst redigeret: 07.01.2014 - Lokaliseret: 15.12.2015

Fairclough, Norman (1995): *Media Discourse* (1. udgave), Bloomsbury Academic.

Foucault, Michel (1999): *Diskursens orden* (1. udgave), Spartacus Forlag A/S, Oslo.

Gilbert, Martin (1988): *Israel: A History* (1. udgave), Transworld publishers (doubleday)

Hansen, Allan Dreyer (2013): *Diskursteori i et videnskabsteoretisk perspektiv*. Kapitel 14 I: Fuglsang, Lars og Bitsch, Poul Olesen og Rasborg, Klaus, (3 udgave, 1 opsalg): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*. , Narayana Press

Jano, David (2015): *Israel: 1948-2015* (1. udgave), Bogforlaget Frydenlund.

Jensen, Carsten (2007): *Israels erobring af palæstina: Fra Rishon Lezion til Ariel* (1. udgave), Aalborg universitetsforlag

Jensen, K. Bruhn .m.fl. (1997): *Dansk mediehistorie*, Bd. III. København, Samleren. ISBN: 87-568-1339-2. S. 244-260.

Jørgensen, Marianne og Phillips Louise (1999): *Diskursanalyse: Som teori og metode* (1. udgave), Roskilde universitetsforlag.

Kristensen, Bent Egaa (2007): *Historisk metode* (1. udgave), Hans Reitzels Forlag,

Milton-Edwards, Beverly og Farrel, Stephen (2010): *Hamas: The Islamic resistance movement* (1. udgave), Polity Press.

Politiken.dk (2008): *En levende avis kommer til verden*.

http://politiken.dk/om_politiken/ECE600271/en-levende-avis-kommer-til-verden/.

Sidst redigeret: 19.11.2008 Lokaliseret: 14.12.2015

Ruc HumBach studieordning:

https://intra.ruc.dk/fileadmin/assets/regelsamling/03/sto/sto-2012/Studieordning_for_den_Humanistiske_Bacheloruddannelse.pdf

Sidst redigeret: 07.01.2014 - Lokaliseret: 16.12.2015

theguardian.com, (A), (2001): *The Mitchel report.*

<http://www.theguardian.com/world/2001/may/22/israel1/>

<http://goo.gl/fXMxV6>

Sidst redigeret: 22.5.2001 - Lokaliseret: 17.12.2015

theguardian.com, (B), (2002): *Israel: We have nothing to hide in Jenin probe.*

<http://goo.gl/wJf0Qp>

Sidst redigeret: 21.4.2002 - Lokaliseret: 20.12.2015

Wedin, Lage og Sandell, Rolf (2008): *Psykologiske undersøgelsesmetoder: en introduktion* (1. udgave), Forlaget Klim